

VAASAN YLIOPISTO

JOHTAMISEN YKSIKKÖ

Linnea Mauno

**KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUKSEN ALUEELLINEN
YHTEISTYÖ**

Aluetieteen
pro gradu -tutkielma

VAASA 2019

SISÄLLYS

	sivu
KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO	3
1. JOHDANTO	7
1.1. Tutkimuksen taustaa	7
1.2. Tutkimusongelma	8
1.3. Keskeiset käsitteet	9
2. SUOMEN KORKEAKOULUJÄRJESTELMÄ	11
2.1. Suomen korkeakoulujärjestelmän yliopistot	11
2.2. Korkeakoulumallit	12
2.3. Yliopistojen tehtävät	14
2.3.1. Yliopistolaki	16
2.4. Yliopiston merkitys alueella	16
2.5. Yliopistokeskukset	19
2.5.1. Yliopistokeskusten synty	21
3. TRIPLE HELIX	22
3.1. Triple helix -mallin piirteet	22
3.2. Triple helix -mallin eri vaiheet	24
4. TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO	27
4.1. Tutkimusmenetelmä	27
4.1.1. Aineistonkeruumenetelmä	28
4.2. Tutkimusalue ja tutkimuskohteena oleva yliopistokeskus	30
4.2.1. Kokkola	30
4.2.2. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius	30
5. YLIOPISTOKESKUKSEN ALUEELLINEN YHTEISTYÖ	33
5.1. Tutkimuksen aineisto	33
5.2. Yhteistyö yliopistokeskuksen kanssa	34
5.2.1. Yhteistyön muoto	35
5.2.2. Yhteistyön tärkeys	36

5.2.3. Muutokset yhteistyössä	37
5.2.4. Yhteistyön odotukset ja kokemukset viime vuosina	38
5.2.5. Yhteistyön aloittaminen	39
5.2.6. Yhteistyön onnistumisia ja haasteita	40
5.2.7. Yhteistyön resurssit	41
5.3. Yhteistyön vaikutukset	42
5.4. Yhteistyön tulevaisuus	44
6. YHTEENVETO	47
6.1. Johtopäätökset	48
LÄHDELUETTELO	51
LIITTEET	56
LIITE 1. Teemahaastattelukysymykset	56
LIITE 2. Yhteistyön odotukset ja kokemukset -taulukko	57
LIITE 3. Haastattelupyyntö	58

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Yliopistojen rahoitusmalli 2017	12
Kuvio 2. Suomen korkeakoulut	17
Kuvio 3. Suomen yliopistokeskuskaupungit	20
Kuvio 4. Triple Helix I	24
Kuvio 5. Triple Helix II	25
Kuvio 6. Triple Helix III	26
Kuvio 7. Yliopistokeskus Chydeniuksen rahoitus vuonna 2017	31

VAASAN YLIOPISTO
Johtamisen yksikkö

Tekijä:	Linnea Mauno	
Pro gradu -tutkielma:	Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen alueellinen yhteistyö	
Tutkinto:	Hallintotieteiden maisteri	
Oppiaine:	Aluetiede	
Työn ohjaaja:	Seija Virkkala	
Valmistumisvuosi:	2019	Sivumäärä: 59

TIIVISTELMÄ:

Suomen korkeakoulujärjestelmä koostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Yliopistot ovat tiedeyhteisöjä ja ne ovat vahvasti mukana monen tasoissa verkostoissa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tutkimuksen ja opetuksen lisäksi yliopistojen kolmantena tehtävänä on yhteiskunnallinen vuorovaikutus. Vuorovaikutuksen tuloksena syntyy parhaimmillaan uusia innovaatioita ja alueen elinkeinoelämä kehittyy. Yliopistot toimivat valtion ohjauksen alaisena rahoitusmallin mukaisesti. Kilpailtu rahoitus on tavoiteltua ja siihen pyritään vastaamaan erilaisilla teemoilla ja painopisteillä.

Suomessa on kuitenkin alueita, joilla ei ole omaa yliopistoa. Osalle näistä alueista on perustettu yliopistokeskus, joka toiminnallaan tuo yliopistollisuutta sijaintialueelleen. Yliopistokeskus on usean eri yliopiston yhteenliittymä, jonka toimintaa koordinoi yksi yliopisto. Suomessa on kuusi yliopistokeskuskaupunkia; Kajaani, Kokkola, Lahti, Mikkeli, Pori ja Seinäjoki.

Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena on selvittää, minkälaista yhteistyötä Kokkolan yliopistokeskus Chydenius tekee sijaintialueellaan Kokkolassa yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan tämän yhteistyön vaikutuksia. Tämän tutkimuksen teoriaosuudessa vastataan myös siihen, mikä on yliopistojen kolmas tehtävä. Tutkimus on tehty kvalitatiivisena tutkimuksena ja aineisto on kerätty teemahaastatteluin. Haastateltavista kolme ovat julkisten organisaatioiden edustajia ja kolme yksityisten yritysten edustajia.

Triple helix -teoria kuvaa alueellista innovaatiotoimintaa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Mallissa julkinen sektori, yrityssektori ja korkeakoulusektori ovat vuorovaikutuksessa, jolla tähdätään alueen innovaatiotoiminnan lisääntymiseen ja kestävään kehitykseen yhteiskunnassa. Mallin mukaan erityisesti yliopistosektorilla on merkittävä rooli innovaatioissa. Triple helix kolmoismallissa yliopistot, valtio ja yritykset toimivat yhteistyössä limittäin ottaen toistensa tehtäviä, jolloin niistä tulee hybridiorganisaatioita.

Aineiston perusteella voidaan todeta, että yliopistokeskuksen yhteistyössä julkisten ja yksityisten organisaatioiden kanssa korostuvat erityisesti jatkuvuus, paikallisuus ja yliopistokeskuksen rooli verkostojen rakentajana. Haastatteluista kävi ilmi, että yliopistokeskus tekee erityisesti yksityisten organisaatioiden kanssa tutkimuksellista yhteistyötä ja julkisten organisaatioiden kanssa yhteistyötä tehdään tutkimus-, koulutus- ja kehitysyhteistyönä tavoitteena alueen kehittäminen.

Yliopistokeskuksella on vastausten perusteella muutamien julkisten organisaatioiden ja yritysten kanssa vahvaa ja läheistä yhteistyötä. Julkiset organisaatiot ja yksityiset yritykset nostivat vastauksissaan esille onnistuneita hankkeita, joista oli syntynyt alueellista hyötyä. Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että onnistuneimmat yhteistyöhankkeet syntyvät pitkäaikaisen ja jatkuvan yhteistyön tuloksena. Parhaimmillaan triple helix -teorian mukainen hybridimalli on toteutunut Kokkolan yliopistokeskuksen ja haastateltujen toimijoiden välillä.

AVAINSANAT: korkeakoulujärjestelmät, yliopistokeskukset, yliopistojen kolmas tehtävä, triple helix, Keski-Pohjanmaa

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen taustaa

Alueellisten ja paikallisten osaamistalouksien ja innovaatioympäristön merkitys on kasvanut viime aikoina entisestään. Kansalliset, alueelliset ja paikalliset tekijät ja kehitysorganisaatiot pyrkivät edistämään alueiden innovaatioprosesseja erilaisilla verkostoilla ja yhteistyön muodoilla. (Kosonen 2006: 160.) Yliopistot ovat tiedeyhteisöjä ja ne ovat vahvasti mukana monitasoisissa verkostoissa niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Yhteiskunnallinen vuorovaikutus on yliopistojen osaamisen ja tiedon välittämistä ympäröivään yhteiskuntaan. (Mäenpää 2009:18.)

Yhteistyötä tehdään monipuolisesti, ja yhteistyö perustuu usein tutkimukseen, millä vastataan alueen ja koko yhteiskunnan tarpeisiin. Yliopistoilla on tärkeä tehtävä tunnistaa sijaintialueidensa tarpeita, ja usein se tehdäänkin yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Yliopistot näin ollen ovat merkittäviä aluekehittäjiä elinkeinoelämän ja julkisten organisaatioiden kanssa.

Suomessa on 13 yliopistoa ja ne ovat erikoistuneet alueidensa yritystoimintaan, kuitenkin keskittyen kasvukeskuksiin. Yliopistot kouluttavat uusia osaajia ja tieteellinen tutkimus tuottaa parhaimmillaan uusia innovaatioita koko yhteiskunnan hyväksi. Lisäksi yliopistot vahvistavat kaupunkiansa vetovoimaa.

Viime aikoina on keskusteltu Suomen yliopistojen määrästä ja rahoituksista. Vaikka Suomessa on määrällisesti monta yliopistoa, niin meillä on luonnollisestikin alueita, joilla ei ole yliopistoa. Aluekehittämisen näkökulmasta alueiden voidaan ajatella olevan epätasa-arvoisessa asemassa yliopistollisuuden suhteen, kun taas ammattikorkeakouluja on laajemmin.

Yliopistojen rinnalle on perustettu yliopistokeskus-malli, joka toimii alueella yliopiston lailla, mutta kokonsa puolesta pienempänä organisaationa. Yliopistokeskukset ovat muo-

dostuneet eri yliopistojen yhteistyön muodoksi paikkakunnille, joilla ei aikaisemmin yliopistoa ole ollut (Rekilä 2006: 15). Yliopistokeskus on usean eri yliopiston yhteenliittymä, jonka toimintaa koordinoi yksi yliopisto. Suomessa on kuusi yliopistokeskuskautta; Kajaani, Kokkola, Lahti, Mikkeli, Pori ja Seinäjoki.

Tämä pro gradu -tutkimus käsittelee Suomen korkeakoulujärjestelmää ja yliopistojen tehtäviä, sekä Suomen korkeakoulukentän suhteellisen nuorta tulokasta, yliopistokeskusta. Tutkimuksessa syvennyttään Kokkolan yliopistokeskukseen ja sen vuorovaikutukseen ympäröivän alueen kanssa. Teoreettisen viitekehyksen tutkimukseen tuo triple helix -teoria.

Tutkimus on jatkoa kandidaatintutkielmalleni, mikä valmistui keväällä 2016. Kandidaatintutkielmani käsitteli teoreettisesti Suomen korkeakoulujärjestelmää ja yliopistokeskuksia, mutta tässä tutkimuksessa tavoitteenani on selvittää, minkälaista yhteistyötä Kokkolan yliopistokeskus tekee Kokkolassa ja minkälaisia vaikutuksia yhteistyöllä on ollut.

1.2. Tutkimusongelma

Tutkimukseni pyrkii kuvaamaan yliopistokeskuksen yhteistyötä Kokkolan alueen yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa triple helix -teorian kautta. Tutkimus avaa Suomen korkeakoulujärjestelmää ja yliopistojen kolmatta tehtävää. Tutkimuskysymyksiä ovat:

- 1) Mikä on yliopistojen kolmas tehtävä?
- 2) Minkälaista yhteistyötä Kokkolan yliopistokeskus Chydenius tekee Kokkolan alueen yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa?
- 3) Minkälaisia vaikutuksia yhteistyöllä on ollut?

1.3. Keskeiset käsitteet

Epäsuotuisa alue

Alueita, joilla ei ole ennestään esimerkiksi yliopistoinstituutiota viemässä innovaatioprosesseja eteenpäin tai tutkimuksellinen instituutio puuttuu muuten potentiaalisesta innovaatioverkostosta, kutsutaan *epäsuotuisiksi alueiksi*. Innovaatioiden synty ja edistäminen koskettavat jokaista aluetta ja erityisesti kun korostetaan sitä, että Suomessakin jokaisella alueella pitäisi olla samanlaiset lähtökohdat alueelliseen kehittämiseen. Tällaisissa tilanteissa uuden tiedon ja uusien innovaatioiden tuottaminen on vaikeaa. Epäsuotuisan alueen tilanne voi olla vielä huonompi, jos alue ei ole kilpailukykyinen muiden alueiden ja kaupunkien joukossa. (Kosonen 2006: 160-165.) Epäsuotuisan alueen termillä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa alueita, joilla ei ole omaa yliopistoa.

Perifeerinen alue

Perifeeriset alueet ovat harvaan asuttuja alueita. Perifeerisillä alueilla on vain vähän yrityksiä ja muita toimijoita ja ne usein sijaitsevat etäällä keskusalueista. Näille alueille on myös tyypillistä vähäinen tutkimus- ja kehittämistoiminta ja uusien innovaatioiden muodostumismahdollisuus. (Tödtling & Tripp 2004: 1176.) Dynaamisten klustereiden ja innovaatiotoimintaa tukevien instituutioiden puutos johtaa alhaiseen innovaatiokykyyn. Lisäksi tutkimus- ja kehitysrahoitus on alhaista perifeerisillä alueilla. (Tödtling & Tripp 2005: 1208-1210.) Esimerkiksi Euroopan pohjoiset alueet käsitetään perifeerisinä alueina. Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisalueet kamppailevat innovaatiotoimintojen kanssa. Korkeakouluinstituuttien määrä on alhainen ja maantieteelliset etäisyydet ”päämarkkinoille” ovat suuria. Verkostojen luonti on tästä syystä haastavaa. (Kosonen 2006: 18.)

Yliopistojen kolmas tehtävä

Yliopistojen kolmannen tehtävän eli yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen voi nähdä näkökulmana, jonka mukaisesti tutkimusta ja koulutusta kehitetään ja arvioidaan yhteiskunnallisten seurausvaikutusten kautta. (Nieminen 2004: 22.) Kolmas tehtävä korostuu esimerkiksi täydentävän tutkimusrahoituksen instrumenteissa. Julkinen hallinto pyrkii rahoitusohjauksella varmistamaan, että yliopistot osallistuisivat alueelliseen ja kansalliseen kehittämiseen, mikä johtaa innovaatioihin ja tiedon välittämiseen. (Zawdie 2010, 151-152.) Yliopistojen merkitys alueen elinkeinoelämän kannalta on erityisesti periferia-alueilla suhteellisesti suurempaa kuin pääkaupunkiseuduilla. Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa korkeakoulujen osuus alueen tutkimus ja kehitys -menoista on noin puolet, kun Uudellamaalla vastaava osuus on vain yksi kuudesosa. (Virtanen 2002: 21.)

Yliopistokeskus

Yliopistokeskukset on perustettu vuoden 2004 alussa sellaisille paikkakunnille, joissa ei ole ollut yliopistoa, mutta niissä on useamman yliopiston paikallista toimintaa. Suomen yliopistokeskuskaupunkeja ovat Kajaani, Kokkola, Lahti, Mikkeli, Pori ja Seinäjoki. Yliopistokeskukset toimivat sateenvarjo-organisaatioina, jotka koordinoivat yliopistojen aluetoimintaa. Niiden tavoitteena on parantaa yliopistojen toiminnan näkyvyyttä alueilla. Synergiaetuja voidaan saavuttaa järjestämällä yhteisiä palveluja. Yliopistokeskukset verkostoituvat alueellaan muiden koulutuksen järjestäjien ja elinkeinoelämän kanssa. Kussakin yliopistokeskuksessa yksi yliopisto toimii koordinoivana yliopistona. Yliopistokeskukset toteuttavat erityisesti yliopistojen kolmatta tehtävää. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius 2018.)

2. SUOMEN KORKEAKOULUJÄRJESTELMÄ

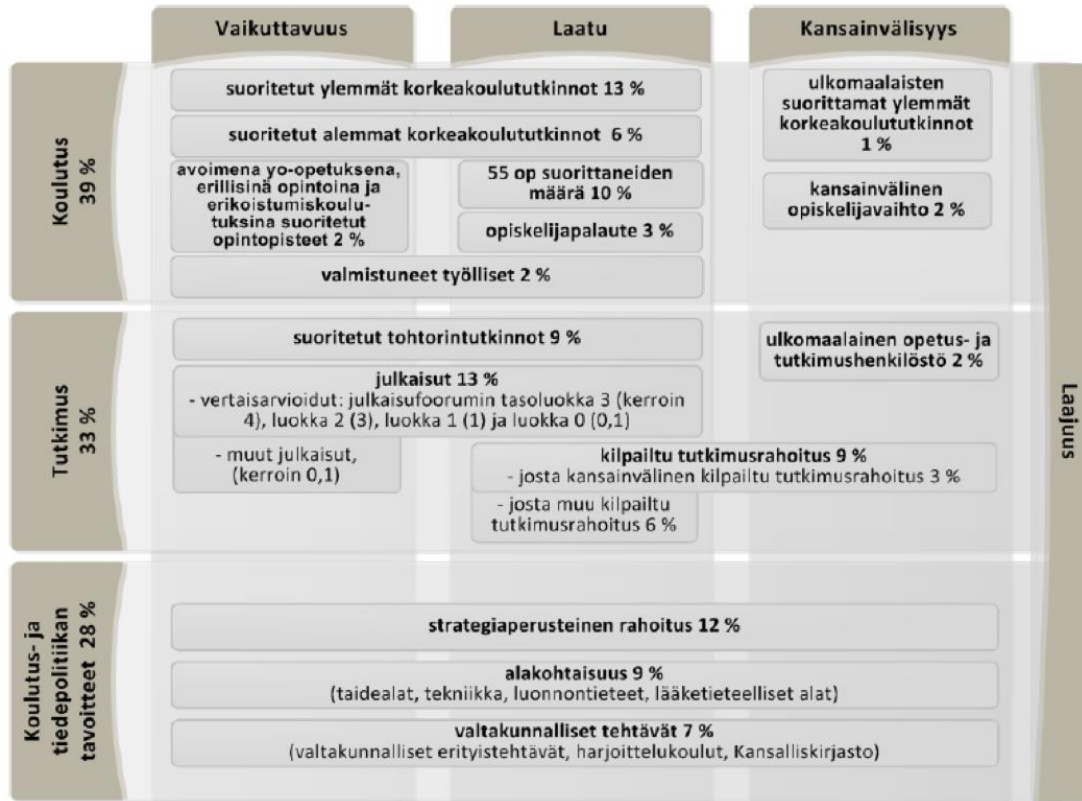
2.1. Suomen korkeakoulujärjestelmän yliopistot

Suomen ensimmäinen yliopisto perustettiin Turkuun vuonna 1640, jolloin Suomi oli vielä osa Ruotsia (Välimaa 2005: 13). Yliopistojen toiminta on hiljalleen kehittynyt ja laajentunut ja suomalaisten yliopistojen opiskelijoiden määrä on kymmenkertaistunut 1940-luvulta 1990-luvulle ja varsinkin 1970-luvulla tapahtui merkittävä opiskelijamäärän kasvu (Välimaa 2005: 44).

Suomalainen korkeakoulusysteemi koostuu kaiken kaikkiaan 13 yliopistosta, kuudesta yliopistokeskuksesta ja 25 ammattikorkeakoulusta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019a.) Suurimpien yliopistokaupunkien lisäksi yliopistoilla on sivutoimipisteitä eri paikkakunnilla ja ammattikorkeakouluilla toiminta on jakautunut eri paikkakunnilla sijaitseviin yksiköihin. Korkeakoulut ovat laajentuneet viimeisten vuosikymmenien aikana. Toiminnan laajentuminen on lisännyt myös keskinäistä verkostoitumista. On muodostunut omistussuhteiltaan yhteisiä laitoksia sekä vapaammin organisoituja konsortioita. Yhteislaitoksia on muodostettu myös ulkopuolisten organisaatioiden kanssa. Yliopistokeskukset ovat muodostuneet eri yliopistojen yhteistyön muodoksi paikkakunnille, joilla ei aikaisemmin yliopistoa ole ollut. (Rekilä 2006: 15.)

Suomalaiset yliopistot ovat yleisesti ottaen suhteellisen pieniä ja valtion ohjauksen alaisena rahoitusmallin tiukan ohjauksen alla. Kuviosta 1 näkee, mistä yliopistojen rahoitus muodostuu ja kuinka se jaotellaan. Vaikka prosenteissa luvut saattavat vaikuttaa pieniltä, niin kyse on kuitenkin suhteellisen suurista rahamääristä. Kilpailtu rahoitus on tavoiteltua ja siihen pyritään vastaamaan erilaisilla teemoilla ja painopisteillä. Korkeakoulujen uusi rahoitusmalli tulee voimaan 1.1.2021. Yliopistojen tutkintojen osuus rahoituksesta tulee kasvamaan 30 prosenttiin ja yliopistojen tutkimuksen kokonaisrahoitusosuus kasvaa yhdellä. Lisäksi jatkuvaa oppimista kannustetaan, millä halutaan korostaa myös korkeakoulujen välistä yhteistyötä, osaamista vahvistavaa profiloitumista ja työnjakoa sekä joustavan koulutustarjonnan kehittämistarvetta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019b.)

Yliopistojen rahoitusmalli 2017

Kuvio 1. Yliopistojen rahoitusmalli 2017 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017).

2.2. Korkeakoulumallit

Korkeakoulut on luokiteltu erilaisiin teoreettisiin malleihin. Suomalaista korkeakoulupolitiikan keskustelua seurattaessa usein nostetaan esiin termi duaalimallista ja myös joskus binaarimallista. Scott (1995) on määritellyt duaali- ja binaarimallit malleiksi, joissa on kaksi rinnakkaista korkeakoulutuksen sektoria: yliopistot ja muut korkeakoulut.

Duaalimallissa sektorit ovat erillään toisistaan ja useimmiten myös eriarvoisia, kun taas binaarimallissa korkeakoulut täydentävät toisiaan. Näiden kahden mallin suurin ero on korkeakoulujen välisissä suhteissa. Binaarimallin mukaan esimerkiksi ammattikorkeakoulututkinnot ovat yliopistoihin valmistavia ja nämä tutkinnot ovat peräkkäisiä, kun taas

duaalimallissa tutkinnot ovat selvästi erillisiä. Suomen järjestelmässä sektorit ovat edelleen erillisiä ja opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa Suomen korkeakoulut enemmän teolliseen yliopistoon ja käytännönläheiseen ammattikorkeakouluun, mikä kertoo jonkinasteisesta eriarvoisesta tarkastelusta.

Suomalainen korkeakoulujärjestelmä on siis usein määritelty duaalimalliksi, vaikka se on duaali- ja binaarimallin sekoitus (Tirronen 2006: 2). Liljander (1997) nostaa esiin suomalaisen korkeakoulujärjestelmän binaarimallin piirteeksi sen, että korkeakoulut porrastuvat ja ammattikorkeakoulututkinto voi valmistaa jatko-opiskelun yliopistossa (Tirronen 2006: 2). Esimerkiksi ammattikorkeakoulun liiketalouden tutkinto antaa hyvät valmiudet jatkaa opintoja yliopiston tarjoamassa liiketalouden maisteriohjelmassa. Tirronen mainitsee binaarimallin piirteisiin kuuluvan myös sen, että ammattikorkeakoulut ovat laajoja ja monialaisia. Ammattikorkeakoulut harjoittavat myös aluekehittämistä.

Duaalimallia tukien suomalaisilla korkeakouluilla on erilaiset toimintakulttuurit, arvot ja tehtävät. Yliopistot kantavat korkeampaa statusarvoa ja korkeakouluilla on erillinen lainsäädäntö. (Tirronen 2006: 2.) Tästä johtuen suomalaista korkeakoulujärjestelmää ajatellaan mahdollisesti duaalimallina. Korkeakoulujen välistä yhteistyötä on korostettu entisestään ja tulevaisuudessa voi olla mahdollista, että toimintakulttuurit ja tehtävät ovat entistä enemmän lähempänä toisiaan.

Korkeakoulujen on yhä enemmän taisteltava olemassa olonsa eteen. Suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä on ollut muun muassa puhetta korkeakoulujen keskittämisestä, jotta hajanaisuutta saataisiin poistettua. Vuonna 2016 Opetus- ja kulttuuriministeriö nosti rakenteellisen kehittämisen tavoitteiksi muun muassa profiloinnin, korkeakoulujen määrän vähentämisen, suuremmat ja vaikuttavammat yksikkörakenteet sekä korkeakoulujen väliset aluepohjaiset liittoumat.

Duaali- ja binaarimallien lisäksi on käytetty kahta muuta mallia korkeakouluista. Suomalaiseen järjestelmään hieman vieraammat mallit ovat yhtenäis- ja kerrostuneet mallit. Yhtenäismallissa korkeakoulut kuuluvat yhteen järjestelmään, mutta esimerkiksi maineessa, asemassa ja tehtävissä voi olla eroavaisuuksia. Kerrostuneen mallin korkeakouluilla on täsmälliset ja hierarkiset tehtävät, jolloin korkeakoulutus nähdään kokonaisuutena. Kerrostuneessa mallissa erilaistuminen on yksi järjestelmän perusolettamus ja päämäärä.

(Scott 1995: 32–43). Suomalaiseen korkeakoulujärjestelmään voisi tulevaisuudessa tulla mahdollisesti sellainen muutos, että korkeakoulumme toimisivat yhtenäismallin mukaisesti. Tällöin yliopistot todennäköisesti omaisivat tutkimuksen ja tohtorikoulutuksen yksinoikeudellisina tehtävinään.

Seuraavaksi tarkastellaan tarkemmin yliopistojen tehtäviä, joista nousee erityisesti esiin tässä tutkimuksessa yhteiskunnallinen vuorovaikutus, tätä tehtävää kutsutaan myös johdannossa mainituksi kolmanneksi tehtäväksi. Suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä molemmille sektoreille kuuluu yhteiskunnallinen vuorovaikutus, mikä on osa yhteiskunnallista palvelutehtävää. (Tirronen 2006: 2). Yhteiskunnallinen vuorovaikutus on noussut yhä tärkeämmäksi osaksi korkeakoulujen tehtävää ja toimintaa. Vuorovaikutuksen tulisi olla enemmän kuin vain ympäröivän yhteiskunnan huomioon ottamista. Vuorovaikutus ei ole vain aluekehittämistä ja elinkeinoelämäyhteistyötä, vaan sen tulisi olla vuorovaikutusta kokonaisvaltaisesti koko ympäröivän yhteiskunnan kanssa. (Kivinen 2006: 7.)

2.3. Yliopistojen tehtävät

Lakisääteiset tehtävät

Yliopistoilla on paljon erilaisia tehtäviä, mutta tässä tarkastellaan vain yliopistojen lakisääteisiä tehtäviä ja niiden toiminnallisia vaatimuksia. Yliopistojen lakisääteiset tehtävät on määritelty yliopistolain 2§:ssä. Yliopistoilla on kaksi perustehtävää: vapaan tieteellisen tutkimuksen harjoittaminen ja tutkimukseen perustuvan ylimmän opetuksen järjestäminen. Yliopistojen laadunvarmistuksella huolehditaan tutkimuksen ja opetuksen korkeasta laadusta. Edistämistehtäviksi määritellään elinikäisen oppimisen edistäminen, yhteiskunnallinen vuorovaikutus (YVV) sekä tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen. Edistämistehtävät ovat perustehtävien hoitamisessa huomioon otettavia tavoitteita ja toimintatapoja, joilla perustehtäviä voidaan myös osin toteuttaa. (Mäenpää 2009: 12–13.)

Edellä mainittu vapaa tutkimus määritellään tarkemmin siten, että tutkimus on riippumaton ulkopuolisesta vaikutuksesta ja että tutkimukseen sisältyy kriittisyys. Yliopistojen

osallistuminen kehitystyöhön ja innovaatiotoimintaan on sallittua, mikäli se ei kuitenkaan rajoita tutkimuksen vapautta. (Mäenpää 2009: 12–13.) Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen yhtenä osana on yliopistojen osaamisen välittämistä yhteiskuntaan ja yhteiskunnan tiedon tarpeiden huomioon ottamista. Kyseisellä vuorovaikutuksella ajatellaan pääpiirteittäin tutkimuksen ja opetuksen monipuolista yhteistyötä yhteiskunnan eri toimijoiden, kuten kansainvälisten järjestöjen, elinkeinoelämän, julkisyhteisöjen ja kolmannen sektorin järjestöjen kanssa. (Mäenpää 2009: 18.)

Yliopistojen kolmas tehtävä

Yliopistojen ydintehtävien, edellä kuvailtujen opetuksen ja tutkimuksen, rinnalle on noussut uusia tehtäväalueita. Erityisesti sitoutuminen alueelliseen ja yhteiskunnalliseen vastuuseen voidaan nähdä yliopistojen kolmantena tehtävänä. (Virtanen 2002: 15.) Virtanen korostaa yliopistojen ainutkertaiseksi, muista koulutusorganisaatioista erottavaksi ominaisuudeksi, opetuksen ja tutkimuksen yhdistämisen tieteellisen sivistyksen edistämiseen (Virtanen 2002: 25).

Nieminen (2004) korostaa kansainvälisen taloudellisen kilpailun ja edistysaskeleiden edistämisen taloudellisten kehityssyörien synny, joissa yritysten ja kansantalouksien kilpailukyky on paljolti riippuvainen niiden mahdollisuuksista tuottaa innovaatioita. Nieminen jatkaa, että tiede- ja teknologiapoliittisesti tähän haasteeseen vastataan edistämällä uuden tiedon ja innovaatioiden tuotantoa, leviämistä ja hyödyntämistä. Yliopistot ajatellaan tietoperustaisen talouden keskeisinä instituutioina, joiden perustehtävät, koulutus ja tutkimus, luovat kauaskantoista merkittävyyttä myös taloudelliselta näkökulmalta. (Nieminen 2004: 15–16.) Näin ollen yliopistojen rooli innovaatiotoiminnassa ja kehitystyössä on yhteiskunnan kannalta merkittävä ja tarpeellinen.

Yliopiston merkitys alueen elinkeinoelämän kannalta on erityisesti periferia-alueilla suhteellisesti suurempaa kuin pääkaupunkiseudulla. Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa korkeakoulujen osuus alueen tutkimus- ja kehitysmenoista on noin puolet, kun Uudellamaalla vastaava osuus on vain yksi kuudesosa. (Virtanen 2002: 21.) Kolmannen tehtävän eli yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen voi nähdä näkökulmana, jonka mukaisesti tutkimusta ja koulutusta kehitetään ja arvioidaan yhteiskunnallisten seurausvaikutusten kautta.

Tutkimuksen ja koulutuksen vaikutukset tulevat esiin kuitenkin aikaa vievissä monimutkaisissa yhteiskunnallisissa prosesseissa, joiden toteaminen ja osoittaminen ei ole yksinkertaista. (Nieminen 2004: 22.)

2.3.1. Yliopistolaki

Tällä hetkellä voimassa oleva yliopistolaki uudistettiin vuonna 2009 ja hallituksen esityksessä yliopistolaista, nousee esiin yliopistolain yksi merkittävä vaikutus:

”Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan laatua sekä innovaatiojärjestelmän kokonaistoimivuutta parannetaan tavalla, joka tukee korkeatasoisen osaamisen muuntumista kannattavaksi liiketoiminnaksi, uusiksi yrityksiksi ja työpaikoiksi. Samanaikaisesti vahvistetaan laaja-alaisesti kansallista osaamisperustaa ja ylläpidetään maan eri alueilla valikoidusti monipuolisia, korkeatasoisia innovaatioympäristöjä.” (HE 7/2009: 43.)

Yliopistojen roolia instituutioina innovaatioprosesseissa haluttiin korostaa entisestään. Samassa esityksessä alueellinen vaikuttavuus nostetaan esiin:

”Korkeakouluverkon tiivistyessä on olennaisen tärkeää huolehtia osaamisen siirron vahvistamisesta alueilla. Koulutuksessa tulee nuorten koulutustarjonnan vähentyessä korostumaan joustavien aikuiskoulutusjärjestelmien kehittäminen, millä tuetaan elinikäisen oppimisen tavoitteita ja luodaan edellytyksiä työelämän ohessa suoritettavaan osaamisen päivitykseen ja uudistamiseen.” (HE 7/2009: 43.)

2.4. Yliopiston merkitys alueella

Kuten on tullut ilmi, niin yliopiston läsnäololla on merkittävä rooli niiden sijaintialueen hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta. Yliopistoilla onkin tapana kutsua itseään alueelliseksi instituutioiksi. Yliopistot toimivat vuorovaikutuksessa alueen teollisuuden ja tutkimuskumppaneiden kanssa. Yliopistojen haasteena on selviytyä erilaisissa alueellisissa konsepteissa. Alueilla on eroavaisuuksia ja erilaiset alueet saattavat tarvita erilaisia mekanismeja alueidensa toimintaan. (Chatterton & Goddari 2009: 478.)

Ympäristöstä tuleviin muutospaineisiin suomalaiset ovat kansainväliseen tapaan uudistaneet organisaatioitaan. Esimerkiksi on perustettu erilaisia spesiaaltehtäviin tarkoitettuja

yksiköitä, missä painotetaan yliopiston toiminnan palveluroolia. Yksiköt toimivat linkkinä yliopiston ja ympäristön välillä. Nämä joustavat ja ulospäinsuuntautuneet yksiköt ovat usein erityisen alttiita markkinavoimien vaikutukselle, jolloin kysyntä on suurempaa yliopiston ulkopuolella kuin sisäpuolella. Tällaisissa tilanteissa raja julkisen ja yksityisen välillä hämärtyy. (Juppo 2011: 17.)

Kuvio 2. Suomen korkeakoulut (Uusi Suomi 2014).

Kuten kuviosta 2 näkyy, niin Suomen korkeakouluverkko on laaja. Suomalaiset yliopistot ovat pyrkineet reagoimaan ympäristönsä muutosvaateisiin laajentamalla alueellista toimintaa. Teknologiakeskukset, osaamiskeskukset ja tiedepuistot sijoittuvat lähes aina tie-teellisesti korkeatasoisten ja tunnustettujen yliopistojen yhteyteen (Virtanen 2002: 41).

Virtanen (2002) nostaa esiin yliopiston alueellisiin vaikutuksiin opiskelijavirrat sekä yrityksen tavoin taloudellisen toiminnan. Opiskelupaikkojen tarjoamisella alueen nuorisolle saadaan nostettua yleistä koulutustasoa sekä koulutetun työvoiman tarjontapotentiali alueelle lisääntyä. Kansantalouden mukaiset tulo- ja työllisyysvaikutukset aluetalouteen ovat seurausta yliopistojen pelkästä läsnäolosta alueella. Yliopistot nähdään yhä selvemmin alueidensa dynamoina ja vetureina. Perustutkimuksen rinnalle on tullut osallistuminen soveltavaan tutkimukseen, yliopistot ovat mukana alueiden innovaatio- ja uusyritys-toiminnassa. (Virtanen 2002: 40.)

Erityisesti uudenlaisen teknologian kehittymisen myötä aikuiskoulutuksen tarve on lisääntynyt. Aikuiskoulutustarpeeseen vastaaminen tulee olemaan korkeakoulujen yksi tulevaisuuden haaste. Yliopistot ovat yhtenä elinikäisen oppimisen mahdollistajina. Yliopistot tarjoavat muun muassa avoimen yliopiston, ammatillisen täydennyskoulutuksen sekä muunto- ja maisterikoulutusohjelmien palveluja. Yliopistot toimivat myös alueidensa kulttuuri- ja yhteiskuntaelämän virikkeellisinä katalysaattoreina. (Virtanen 2002: 40.)

Alueellisen innovaatiojärjestelmän ytimenä toimii eri alueellisten toimijoiden välinen taloudellinen ja sosiaalinen yhteistyö, jossa julkinen ja yksityinen sektori yhteistyössä tuottavat innovaatioita kansallisille ja kansainvälisille markkinoille (Asheim, Smith ja Oughton 2011: 878.) Alue pelkästään ei ole tärkeä, vaan keskeistä on tuoda yhteen taloudelliset toimijat, ei-materiaaliset resurssit, kuten koulutus ja tutkimus, jotka vuorovaikutuksensa myötä kehittävät erityisiä kykyjä, tietoa ja sääntöjä. (Mäenpää 2014: 15 lainaus teoksesta Maillat 1998.)

Yliopistojen rooli kehitystyössä ja innovaatiotoiminnassa on merkittävää. Esimerkiksi epäsuotuisilla alueilla yliopistojen puuttuminen voi näkyä heikkona innovaatioympäristönä. Ranta (2011) kuvailee innovaatioympäristöä itsenäisten organisaatioiden ja instituutioiden muodostamaksi kokonaisuudeksi. Innovaatioympäristössä yksilöt ja organisaatiot toimivat joko tietoisesti tai toisistaan tietämättä samansuuntaisesti edistäen alueen toimintaedellytyksiä ja yritystoimintaa. (Ranta 2011: 28.)

Alueelliseen innovaatiojärjestelmään tarvitaan perinteisten klusterien ja laaja-alaisen erikoistumisen lisäksi mukaan kattavasti sellaisia toimijoita, jotka yhdessä edistävät innovaatiotoimintaa tiedon välittämisen kautta. Tällaisesta tiedonkulusta kertovat muun muassa tieteellisen tutkimuksen vahvuus alueella, eri sektorien instituutioiden olemassaolo, rahoituspalveluiden saatavuus, koulutusmahdollisuudet, osaava työvoima ja liikkuvuus sekä julkinen tuki innovaatiotoiminnoille ja aluetaloudelle. (Mäenpää 2014: 15 lainaus teoksesta Asheim ym. 2011.)

Kaupungeissa, joita usein pidetään innovaatiotoiminnan kannalta arvokkaina, voi ilmetä laajaa osaamista, mutta yhteistyö puuttuu. Varsinkin korkeakoulujen ja yritysten väliset tiiviit yhteydet saattavat puuttua kokonaan. Tai sitten välit ovat tiiviit vain suurimpien osaajien kanssa. Tällöin jopa useita klustereita palvelevan teknologian tai palvelun kehitys keskittyy vain yhden toimijan tarpeiden huomioimiseen. Korkeakouluilla on suuri rooli tiedon jakamisessa laajemmin yhteiskunnan käyttöön. (Mäenpää 2014: 16 lainaus teoksesta Asheim, Moodysson & Tüdtling 2011.)

2.5. Yliopistokeskukset

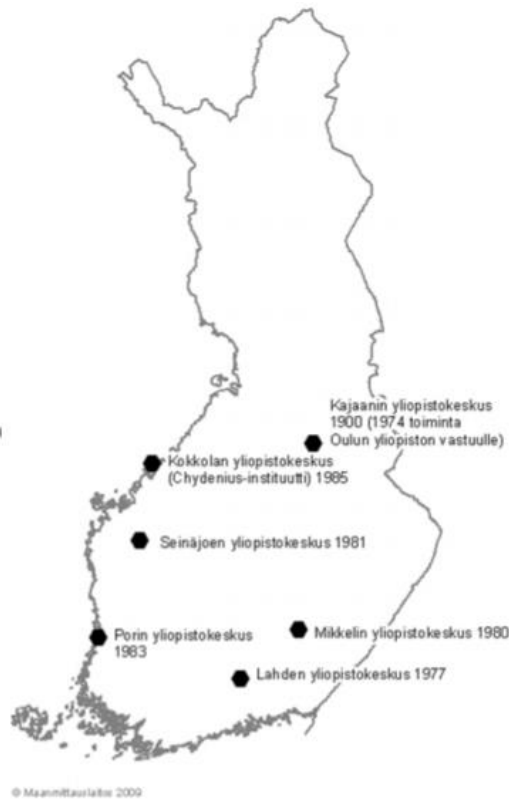
Yliopistokeskukset ovat suomalaisessa korkeakoulukentässä suhteellisen uusi toimija, vaikka niitä edeltäneet organisaatiot ovat ennenkin tarjonneet paikkakunnillaan yliopistollisia palveluja, kuten tutkimusta, koulutusta ja kehittämistoimintaa. Suomessa on tällä hetkellä kuusi yliopistokeskusta jakautuen maantieteellisesti ympäri maata. Yliopistokeskuskäytännöinä ovat Kajaani, Kokkola, Lahti, Mikkeli, Pori ja Seinäjoki. Yliopistokeskusten vaikutusalueella asuu noin miljoona suomalaista eli noin 20 prosenttia koko maan väestöstä. Yliopistokeskusten tärkeimpänä tehtävänä on tuoda yliopistollisuus alueelle, toisin sanoen koota yliopistollinen toiminta alueella. (Korkeakouluneuvosto 2013: 45.)

Yliopistolakiin yliopistokeskukset tulivat vuonna 2004 ja siitä lähtien ne ovat olleet lakiin perustuva yliopistojen yhteistyömuoto. Eduskunnan lakialoitteessa yliopistokeskusten korostettiin tekevän mittavaa ja monipuolista yhteistyötä alueella kehittäjien ja elinkeinoelämän kanssa:

”Yliopistokeskukset täydentävät Suomen yliopistokenttää niillä alueilla, joilla ei ole omaa yliopistoa ja kokoavat alueillaan toimivan yliopistollisen toiminnan. Yhteistyöhön osallistuvat usein myös alueen ammattikorkeakoulut, kunnat ja maakuntaliitto” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019c).

Lisäksi hallituksen esityksessä vuoden 2009 uudesta yliopistolaista puhutaan yliopistokeskusten alueellisesta merkittävydestä:

”Verkostomuodossa toimivien yliopistokeskusten toiminnassa työelämän ja alueiden tarpeisiin vastaaminen on ollut lähtökohtana ja suoritettujen arviointien valossa niiden alueellinen vaikuttavuus on ollut merkittävä” (HE 7/2009:43.)

Kuvio 3. Suomen yliopistokeskuskaupungit (Maanmittauslaitos 2009).

2.5.1. Yliopistokeskusten synty

Yliopistokeskuskaupungit ovat pieniä tai keskisuuria maakuntiensa keskuskaupunkeja (kuvio 3). Kaikki yliopistokeskuskaupungit ovat tarjonneet viimeistään 1980-luvulta lähtien akateemista aikuiskoulutusta. Alueilla oli siis jo muodostunut jonkinlaista akateemista institutionaalista tutkimusta ja koulutusta ennen yliopistokeskusten perustamista. Yliopistokeskusten tarpeellisuudesta aloitettiin keskustelu 1990-luvulla. Erityisesti 1990-luvun laman jälkeen alueiden tilanteista oltiin huolestuneita. Lama oli vaikuttanut koko maahan, mutta erityisesti tiettyjen alueiden tilanne oli huolestuttava. Eri tahoilta löytyi intressiä tehdä asialle jotain, kun esimerkiksi yritykset, ammattikorkeakoulut, maakuntaliitot ja yliopistoiden yksiköt ymmärsivät näiden alueiden tilanteen. Syntymässä olevien uusien yritysten innovaatioympäristöihin oli tarve luoda ja vahvistaa yliopistollista institutionaalisuutta. (Kosonen 2006: 169.)

Paikallisen tason vaikuttajat ja Euroopan Unionin rahoituksen löytäminen laittoi prosessin liikkeelle. Yliopistokeskusten vaikutusalueilla oli poliitikkoja, jotka myös askel askeleelta käsittivät yliopistokeskusten potentiaalisuuden ja tarpeellisuuden näille alueille. Erilaisissa kehitysstrategioissa nousi esiin yliopistollisuuden tarve ja yliopistokeskusverkosto alkoi pikkuhiljaa muodostua vuosien 2001 ja 2004 välisenä aikana. Ensimmäinen yliopistokeskus muodostettiin vuonna 2001 Lahteen. (Kosonen 2006: 169.)

Kati-Jasmin Kosonen on kirjoittanut artikkelissaan yliopistokeskusten roolista *epäsuotuisilla alueilla*. Kosonen on esittänyt artikkelissaan yliopistokeskukset ratkaisuksi epäsuotuisille alueille. Kosonen kuvailee yliopistokeskusta sellaiseksi instituutioksi, joka sopii alueille, missä ei ennestään ole yliopistoa. Näin ollen yliopistokeskukset edesauttavat kehittämisprosesseja. Ne on luotu toimimaan kehitystyön ytimessä globaalilla, kansallisella ja paikallisella tasolla. Ajatellaan siis, että yliopistokeskusten myötä innovaatiokapasiteetti vahvenee ja yliopistokeskukset voivat toimia innovaatioprosessien liikkeellepanijoina yhdessä julkisten, että yksityisten organisaatioiden ja yritysten kanssa. Näin alueellinen innovaatiojärjestelmä saadaan linkitettyä tiukemmin osaksi kansallista innovaatiojärjestelmää. (Kosonen 2006: 160–165.)

3. TRIPLE HELIX

Triple helix -malli kuvaa alueellista innovaatiotoimintaa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Mallissa on kolme keskeistä toimijaa, joiden vuorovaikutus tähtää alueen innovaatiotoiminnan lisääntymiseen ja kestäväan kehitykseen. Toimijoina ovat julkinen sektori (valtio), yrityssektori ja korkeakoulusektori. Malli on muuttunut ajan kuluessa avoimemmaksi ja se on käynyt läpi kolme kehitysvaihetta, jota tarkastellaan luvussa 3.2.

Mallin mukaan yliopistosektorilla on erityisen merkittävä rooli innovaatioiden synnyssä. Mikäli julkinen sektori koordinoisi innovaatioprosesseja yksin, niin ideat ja aloitekyvykyys olisivat vähäisiä. Toisaalta, jos julkinen sektori ei olisi mukana innovaatiotoiminnassa, niin kehityksen kannalta tärkeät elementit, koordinointi, sääntely ja rahoitus, saatavat kärsiä.

Julkisen sektorin rooli innovaatioiden synnyssä on merkittävä, mutta ei ole yksinkertaista vastausta siihen, mikä on oikea tasapaino valtion väliintulolla tai poisjäämisellä. Historia on osoittanut, että joka tapauksessa julkinen sektori koordinoi innovaatiotoimintaa ja vaikuttaa siihen joko suorasti tai epäsuorasti instituutioiden kautta. Triple helix -mallissa korkeakoulut ovat avainasemassa, kun kehitetään uusia tiedonkulkua helpottavia institutionaalisia ja sosiaalisia malleja eri toimijoiden välille. (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 109– 110.)

3.1. Triple helix -mallin piirteet

Triple helix -malli käsittää kolme peruselementtiä. Ensinnäkin yliopistoilla on aiempaa merkittävämpi rooli tietoyhteiskunnan innovaatioissa yhdessä yritysten ja valtion kanssa. Toiseksi kolmen merkittävän instituution yhteistyön tuloksena syntyy uusia innovaatioita, mikä johtuu erityisesti paremmin toimivasta vuorovaikutuksesta kuin valtion ohjauksesta. Kolmantena elementtinä on se, että instituutiot ottavat perusrooliensa lisäksi uudenlaisia rooleja yhteistyössä. Esimerkiksi yliopistolla voi olla ”valtiollinen” rooli

käynnistäessään projekteja tai yrityksillä vastuu tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Yliopistot, jotka ovat perinteisesti tiedon tuottajia, toimivat nyt kriittisinä sosioekonomisina kehittäjinä. Yliopistot, julkishallinto ja yritykset toimivat kuitenkin edelleen niille tyypillisissä rooleissa, mutta lisäten innovaatioita ja kehitystä. (Dzisah, James & Henry Etzkowitz 2008: 101–105.)

Leydersdoff ym. (2000) mukaan institutionaalisten yhteyksien eli yliopistojen, julkishallinnon ja yritysten taustalla on ”liikkumisvoimat”, joilla tietoinfrastruktuurit kehittyvät ja vaikuttavat teknologisiin mahdollisuuksiin. Näiden liikkumisvoimien lisäksi teknologian valintamekanismit ja polkuriippuvuus määrittelevät poliittisen talouden kehityksen. Nämä muodostavat triple helix -mallista dynaamisen järjestelmän, jossa kolme valintamekanismia toimivat limittäin. Nämä kolme valintamekanismia; markkinat, julkisen sektorin koordinaatio ja teknologiset mahdollisuudet muuttuvat ajan myötä. Samaan aikaan muuttuvat kulttuuri ja toimintamallit, jotka vaikuttavat omalta osaltansa vuorovaikutukseen. Vuorovaikutukseen sisältyy uuden tiedon luonti, tiedon jakaminen ja vaihto yhteiskunnassa.

Triple helix -teoriassa yliopistoilla on mahdollisuus olla entistä suurempia innovoijia tietoyhteiskunnassa. Tämä eroaa esimerkiksi Lundvallin (1988 ja 1992) ja Nelsonin (1993) käsityksistä, joissa yritykset johtavat innovaatioita. Kun taas Sabaton Triangle-mallissa valtion roolia pidetään johtavana (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 109–112 lainaus teoksesta Sabato & Mackenzi 1982). Etzkowitz ja Leydesdorff näkevät tärkeänä viestinnän verkostot ja odotukset, jotka muuttavat yliopistojen, teollisuuden ja valtionhallinnon välisiä institutionaalisia järjestelyjä. Lisäksi nyky-yhteiskunnassa korostuu entisestään vuorovaikutus ja tiedon jakaminen.

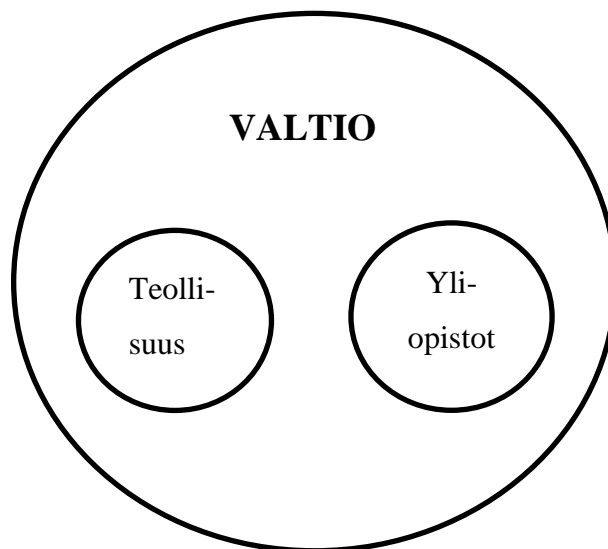
Korkeakoulut ovat vahvistaneet asemaansa ja nousseet nykyaikaisen yhteiskunnan institutionaalisissa rakenteissa. Samalla yliopistojen, teollisuuden ja valtion suhteiden verkosto on myös muuttunut. Näiden muutosten vaikutuksista on käyty kansainvälistä keskustelua siitä, mikä on asianmukainen rooli korkeakouluille teknologian ja tiedon siirrossa. Etzkowitzin ym. (2000) artikkelissa nostetaan esiin Swedish Research 2000 -ra-

portti, jossa suositeltiin, että yliopistot vetäytyisivät suunnitellusta kolmannesta tehtävästä. Raportin mukaan yliopistojen tulisi palata tutkimus- ja opetustehtäviin. (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 109–112).

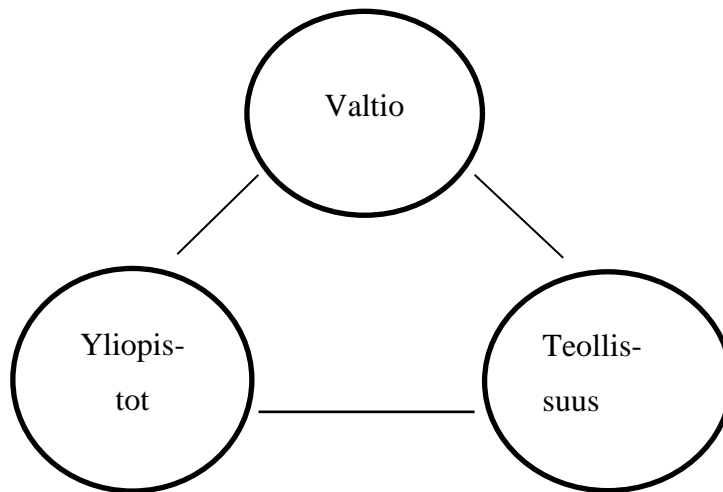
3.2. Triple helix -mallin eri vaiheet

Triple helix -malli on käynyt läpi kolme eri kehitysvaihetta. Ensimmäisen mallin erityinen piirre on se, että yliopistojen ja teollisuuden välinen suhde on valtion ohjauksen alaisuudessa (kuviot 4). Tämän mallin vahva versio löytyy entisestä Neuvostoliitosta ja Itä-Euroopan maista sosialismin alaisuudesta. Heikommat versiot ovat olleet latinalaisen Amerikan politiikassa ja jossain määrin myös Euroopan maissa, kuten Norjassa. Mallia pidetään epäonnistuneena kehitysmallina, koska mallissa innovaatioita ei edistetty. (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 111–112).

Kuvio 4. Triple Helix I (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 111 pohjalta).

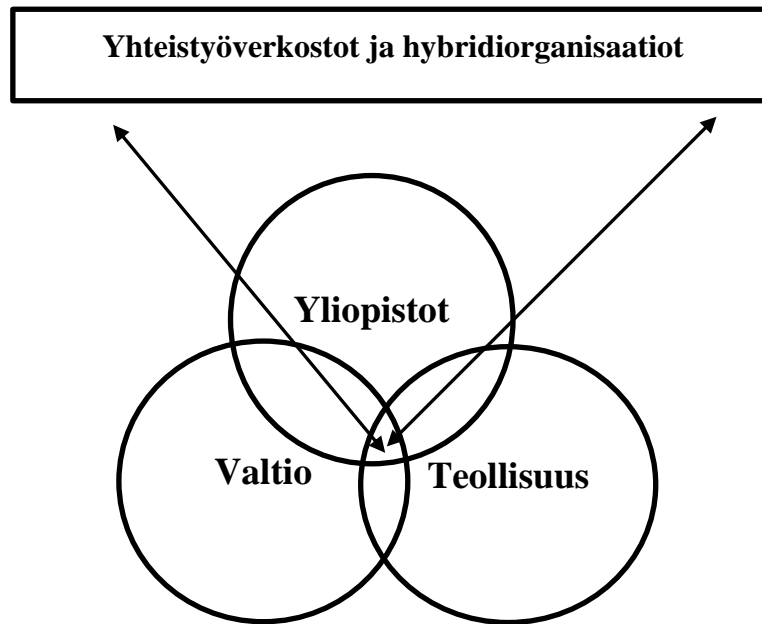
Seuraava toimintamalli Triple helix II (kuvio 5), koostuu erillisistä institutionaalisista sektoreista, joilla on vahvat rajat ja hyvin rajatut suhteet alojen välillä. Tässä mallissa valtion roolia haluttiin vähentää.

Kuvio 5. Triple Helix II (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 111 pohjalta).

Triple helix III -malli luo osaamispohjaa, jossa instituutiot ottavat toistensa tehtäviä, kuten esimerkiksi yliopistot yritysten tehtäviä ja yritykset tutkimustoimintaa. Tällöin ne toimivat hybridioorganisaatioina. Useiden valtioiden ja alueiden tavoitteena on saavuttaa tämä malli.

Yhteisenä tavoitteena on toteuttaa innovatiivinen ympäristö, joka koostuu yliopistojen spin-off-yrityksistä, tietoon perustuvaan taloudelliseen kehitykseen ja strategiaan liitettuihin suurissa ja pienissä yrityksissä. Nämä toimivat eri alueilla ja niillä on erilaiset teknologiatasot, valtion laboratoriot ja akateemiset tutkimusryhmät. (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 111–112). Kuviossa 6 näkyy, kuinka Triple Helix kolmoiskierremallissa yliopistot, valtio ja yritykset toimivat yhteistyössä limittäin.

Kuvio 6. Triple Helix III (Etzkowitz & Leydesdorff 2000: 111 pohjalta).

Hybridiorganisaation muodostuminen ei aina ole suunniteltua, vaan ne saattavat syntyä pikkuhiljaa yksittäisten toimintatapojen muutoksen seurauksena. (Määttä 2010: 28.) Hybridiorganisaation esimerkkinä voidaan ajatella yritysajattelua soveltavat korkeakoulut, jotka pyrkivät maksimoimaan tuottamansa tiedon hyödyntämisen sekä julkiset organisaatiot, jotka perinteisten sääntöjen asettamisen lisäksi toimivat yritysajattelua soveltaen. Yritykset taas ryhtyvät jakamaan tietoa korkeakouluille parantaen yhteistyötä ja samalla yritykset ottavat osin korkeakoulujen opettamis- ja asiantuntijaroolin. (Stanford University 2006; Dzisah & Etzkowitz 2008: 101–102.)

4. TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO

4.1. Tutkimusmenetelmä

Tämä tutkielma on tehty kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka empiirinen aineisto on kerätty haastattelumenetelmällä.

Kvalitatiivinen tutkimus perustuu induktiiviseen prosessiin, jolloin se etenee yksityisestä yleiseen. Prosessissa ollaan kiinnostuneita useasta samanaikaisesta tekijästä, mitkä vaikuttavat lopputulokseen. Voidaan ajatella, että kvantitatiivinen tutkimus tutkii osia ja etsii normia, kun taas kvalitatiivinen tutkimus etsii säännönmukaisuutta ja monimuotoisuutta. Mitä lähemmäksi yksilöä ja vuorovaikutusta tullaan, niin sitä suurempi syy olisi käyttää kvalitatiivisia menetelmiä. (Hirsijärvi, Hurme 2001:25-26.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tyypillistä, että aineiston kerääminen, käsittely ja analyysi lomittuvat toisiinsa. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä tutkimusaineistoja ovat esimerkiksi kenttähavainnointi, vapaamuotoiset haastattelut, erilaiset dokumentit ja kulttuurin tuotteet. Kvalitatiivisen tutkimuksen analyysi on enemmän sidottavissa aineistoon kuin sääntöihin, mikä on taas tyypillisempää kvantitatiiviselle eli määrälliselle tutkimukselle. (Uusitalo 1991: 79–81.)

Kvalitatiivisissa tutkimuksissa on yleistä, että tutkimussuunnitelma elää prosessimaisesti tutkimuksen edetessä. Tutkimuksen tulkinta tapahtuu koko tutkimusprosessin aikana, eikä sitä ole aina helppoa eikä tarkoituksenmukaistakaan pilkkoa vaiheisiin. Joskus jopa koko tutkimusongelmaa saattaa joutua muuttamaan aineiston keruun kuluessa. (Eskola & Suoranta 1998: 15–16.) Tässä tutkielmassa kolmas tutkimuskysymys tarkentui vasta, kun aineisto oli kerätty.

Kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia menetelmiä voidaan myös käyttää rinnakkain. Esimerkiksi teemahaastattelu voi sisältää strukturoidumpia osia. Kvantitatiivisella tutkimuksella voi olla myös täydentävä asema kvalitatiiviseen tutkimukseen. Näin voidaan saada erilaisia näkökohtia samasta asiasta. (Hirsijärvi, Hurme 2001: 30.)

4.1.1. Aineistonkeruumenetelmä

Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty teemahaastatteluilla. Aineistonkeruumenetelmänä haastattelut voidaan jakaa kolmeen tyyppiin niiden luonteen mukaan; avoimiin haastatteluihin, lomakehaastatteluihin sekä teemahaastatteluihin. Näitä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisesti, rinnan tai eri tavoin yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja resurssien mukaan. Näitä haastattelumenetelmiä voidaan käyttää sekä laadullisessa että määrällisessä tutkimuksessa. (Tuomi 2009: 71.)

Avoin haastattelu on strukturoimaton, hyvin keskustelunomainen haastattelu. Se sopii tutkimuksiin, joissa haastateltavia on vähän ja halutaan saada esille heikosti tiedostettuja asioita. Usein avoimet haastattelut vaativat useita haastattelukertoja. Lomake-haastattelu on puolestaan hyvin strukturoitu haastattelutyyppi, jossa kysymysten tulee olla sellaisia, että niillä on sama merkitys kaikille. Tätä haastattelumuotoa käytetään nopeatempoisissa haastatteluissa, joita tehdään suuria määriä. Kolmas haastattelumuoto on teemahaastattelu. Se on avoimen ja lomakehaastattelun välimuoto. (Mikkonen 1997: 19.)

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Teemahaastattelu etenee tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentuvien kysymysten varassa. (Tuomi 2009: 75.) Se on kuitenkin astetta strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, sillä siinä on aiempien tutkimusten ja aihepiiriin tutustumisen pohjalta valmistellut aihepiirit, teemat. Teemat ovat kaikille haastateltaville samoja, vaikka niissä liukutaankin joustavasti. (Järvinen, A & Järvinen, P 2011: 145.) Haastattelussa saatu tieto on aina sidoksissa siihen tutkimusympäristöön, josta tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita. Laadullisessa haastattelussa korostuu kokemukset tutkittavasta tilanteesta sekä kyky ja halukkuus keskustella aiheesta. (Kylmä & Juvakka 2007: 79–80.) Tässä tutkielmassa kaikki teemat liittyivät yhteistyöhön Kokkolan yliopistokeskuksen kanssa.

Haastattelun etuna on erityisesti joustavuus. Haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Kysymykset voidaan myös esittää siinä järjestyksessä kuin tutkija katsoo parhaaksi. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä

tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. Näin ollen laadullisessa tutkimuksessa voidaan ajatella olevan tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon. Tiedonantajien valinnan ei pidä olla satunnaista vaan harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. (Niemi 2009:85–86.)

Aineiston keruu

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että haastateltavat henkilöt valitaan etukäteen suunnitellusti. Tämän tutkimuksen haastateltavat (6 kpl) valittiin satunnaisesti Kokkolan yliopistokeskuksesta saadusta listasta, missä oli listattuna 23 yhteistyökumppania. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina. Listan haastateltavista valittiin kolme yrityspuolen yhteistyökumppania ja kolme julkisen puolen yhteistyöyökumppania. Haastattelujen tärkeimpänä päämääränä oli saada mahdollisimman paljon tietoa aiheesta.

Haastateltaviin henkilöihin oltiin yhteydessä ensiksi sähköpostitse. Haastattelujen sopiminen oli haasteellista ja vain kaksi haastattelua saatiin sovittua ensimmäisellä yhteydenotokerralla. Loput neljä haastattelua saatiin sovittua vasta usean yhteydenoton jälkeen. Lopulta haastattelupyynnöt lähetettiin lähes kaikille listassa mainituille yhteistyökumppaneille. Haastattelut aloitettiin vuoden 2019 viikolla 12 ja viimeinen haastattelu oli viikolla 17. Kaksi haastattelua tehtiin puhelimitse ja neljä kasvotusten. Haastattelut olivat anonyymeja ja ne nauhoitettiin.

Haastattelun teemoiksi valikoitui yhteistyö, yhteistyön vaikutukset ja tulevaisuus. Haastattelurungossa oli mukana myös yhteistyön odotukset ja kokemukset -taulukko, missä on kentät yhteistyön muodoille. Yhteistyön muotoja ovat koulutukseen liittyvä yhteistyö, kehittämiseen liittyvä yhteistyö ja tutkimukseen liittyvä yhteistyö. Alueellisen yhteistyön onnistumista arvioitiin odotuksilla ja kokemuksilla numeroasteikoin 0-10. Haastattelu-runko ja taulukko löytyvät tämän tutkielman liitteistä.

4.2. Tutkimusalue ja tutkimuskohteena oleva yliopistokeskus

Tutkimusalueena oli Kokkolan kaupunki Keski-Pohjanmaalla. On hyvä ottaa huomioon, että Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen yhteistyö voi olla alueellisesti laajempaa, vaikka tässä tutkielmassa keskitytään Kokkolan alueeseen.

4.2.1. Kokkola

Kokkolan kaupunki on Keski-Pohjanmaan maakuntakeskus. Kannus, Kaustinen ja Kalajoki ovat Kokkolan ohella alueen suurimpia palvelukeskittymiä. Toiminnallisesti yhtenäisen kaupunkiseutualueen Kokkola muodostaa Pohjanmaan maakuntaan kuuluvan Pietarsaaren kanssa.

Kokkolan asukasluku vuonna 2017 oli 47 723. Äidinkieltään suomenkielisiä on 84 % ja ruotsinkielisiä 12,6 % ja muunkielisiä 3,4 %. Kokkolan väestömäärä on kehittynyt viime vuosina. 2000-luvulla väestön määrä on lisääntynyt 3 400 asukkaalla. Vuonna 2016 ylemmän korkeakoulututkinnon omaavia oli 10,8 % asukkaista ja alempi korkeakoulututkinto oli 6,2 % asukkaista. Tutkijakoulutuksen oli suorittanut 0,4 % asukkaista. (Tasakutietoa Kokkolasta 2018.) Kokkolan elinkeinoelämän perustana on kansainvälinen suurteollisuus. Keskeisessä asemassa on kemianteollisuus ja sitä soveltava teollisuus. Kokkolan suurteollisuusalueella on Pohjois-Euroopan suurimmaksi todettu epäorgaanisen kemian keskittymä. (Kokkolan kaupunki 2019).

Kokkolan seudun tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa on investoitu lähes 10 miljoonalla eurolla julkisen sektorin kemian TKI- ja testausympäristöihin (kemian koetehdas, akkutestauslaboratorio sekä analyysi- ja testauslaboratorioita). (Keski-Pohjanmaan liitto 2014: 20.)

4.2.2. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

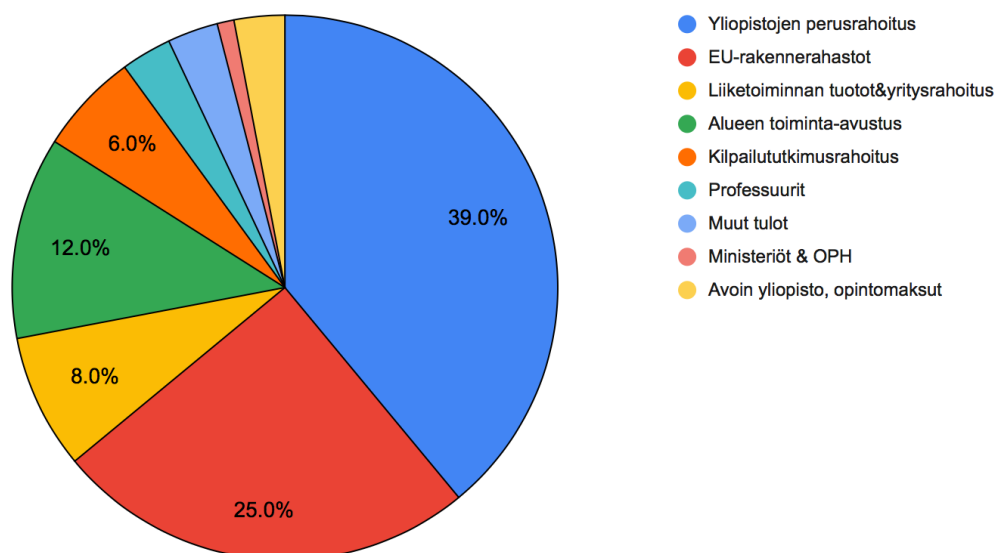
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius on monitieteinen Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistojen yhteenliittymä. Koordinointivastuu on Jyväskylän yliopistolla, muuta muuten

yliopistot toimivat tasavertaisessa yhteistyössä. Yliopistokeskuksen koulutusalat ovat kasvatustiede, tietotekniikka, sosiaalitieteet, liiketaloustieteet ja kemia.

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius tarjoaa aikuisopiskelijoille tutkintokoulutusta, avoimen yliopiston opintoja, yliopistollista täydennyskoulutusta ja tieteellisiä jatko-opintoja. Yliopistokeskuksesta valmistui maisteriksi 89 opiskelijaa sekä 3 tohtoria vuonna 2017. Edellisvuonna 2016 maisteriksi valmistui 84 opiskelijaa ja 5 valmistui tohtoriksi. Vuonna 2017 yliopistokeskuksen rahoitus koostui pääosin yliopistojen perusrahoituksesta (kuvio 7).

Yliopistokeskus Chydeniuksen rahoituksen muodostuminen vuonna 2017

Yhteensä 8,3 milj. euroa

Kuvio 7. Yliopistokeskus Chydeniuksen rahoitus vuonna 2017 (Kokkolan yliopistokeskus vuosikirja 2017-2018.)

Yliopistokeskuksen toiminta-ajatuksena on olla aikuisille suunnatun yliopistollisen opetuksen ja oppimisen edelläkävijä sekä kansainvälisesti ja alueellisesti verkottunut tutkimuskumppani. Yliopistokeskuksen nykyisessä strategiassa, mikä on tehty vuosille 2015-

2020, yliopistokeskus korostaa alueellisuuttaan. Tavoitteina on muun muassa osallistuminen aktiivisesti alueen suunnitelmalliseen kehittämistyöhön ja alueellisen toimijaverkoston yhdistämisen valtakunnalliseen ja kansainväliseen tutkimuskenttään ja tiedeyhteisöihin. Rahoituksen osalta tavoitellaan tehokkuutta ja rahoitusrakenteen halutaan olla monipuolinen.

Yliopistokeskuksen tavoitteena on tuoda toiminnallaan taustayliopistojensa osaamista alueelleen. Yliopistokeskus on mukana laatimassa alueellisia kehitysohjelmia ja strategioita, muun muassa Keski-Pohjanmaan maakuntastrategiaa, älykkään erikoistumisen strategiaa ja Kokkolan kaupungin strategiaa. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius 2019.)

5. YLIOPISTOKESKUKSEN ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

5.1. Tutkimuksen aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu anonyymeista haastatteluista, jotka on nauhoitettu ja tallennettu haastateltavien suostumuksella. Haastattelut litteroitiin sanatarkasti aineistonkeruuvaiheessa. Haastatteluja on kuusi kappaletta ja ne on kerätty keväällä 2019. Haastattelut aloitettiin viikolla 12 päättyen viikkoon 17. Kaksi haastattelua tehtiin puhelimitse ja neljä kasvotusten Kokkolan seudulla. Puhelinhaastatteluissa haastattelurunko lähetettiin haastateltavalle etukäteen ja muille haastateltaville lähetettiin haastattelun teemat ennen haastattelua. Haastateltavat henkilöt toimivat edustamansa yrityksen tai organisaation johtavissa tai päällikkötason tehtävissä.

Haastattelut sovittiin pääosin 1-2 viikkoa etukäteen sähköpostitse. Neljää kasvotusten tehtyä haastattelua varten matkustin pääkaupunkiseudulta Kokkolaan. Nämä haastattelut tehtiin haastateltavien työpaikoilla ja haastattelut olivat kestoltaan 20-40 minuuttia. Haastateltavien määrän ollessa vähäinen osallistujien nimiä ei julkaista tutkimuksen liitteessä, jotta anonymiteetti voidaan taata.

Haastatteluaineisto on jaettu kolmeen teemaan: yliopistokeskuksen kanssa tehty yhteistyö yleensä, yhteistyön vaikutukset ja tulevaisuus.

Tyypittelyssä aineisto ryhmitetään tietyiksi tyypeiksi. Esimerkiksi tiettyjen teemojen sisältä etsitään näkemyksille yhteisiä ominaisuuksia ja muodostetaan näistä yhteisistä näkemyksistä eräänlainen yleistys, tyyppiesimerkki. Hakeeko aineistosta samanlaisuutta vai erilaisuutta tai molempia. Tässä on päädytty hakemaan sekä samanlaisuutta että erilaisuutta. Yritysten ja julkisten organisaatioiden vastauksia on vertailtu ja vastauksista on haettu sekä eroavaisuuksia sekä samanlaisuutta.

Laadullisissa analyysissä puhutaan yleensä induktiivisesta ja deduktiivisesta analyysistä. Tämä jako perustuu tulkintaan tutkimuksessa käytetystä päättelyn logiikasta, mikä on

joko induktiivinen (yksittäisestä yleiseen) tai deduktiivinen (yleisestä yksittäiseen). Tässä tutkimuksessa päättelyn logiikka on induktiivista.

Aineistolähteisellä analyysillä tarkoitetaan sitä, ettei aikaisemmillä havainnoilla, tiedoilla tai teorioilla tutkittavasta ilmiöstä ole mitään tekemistä analyysin toteuttamisen tai lopputuloksen kanssa, koska analyysin oletetaan olevan aineistolähtöistä. Kaikkiaan aineistolähtöinen tutkimus on vaikeaa toteuttaa jo sen vuoksi, ettei ole olemassa objektiivisia havaintoja, vaan jo esimerkiksi käytetyt käsitteet, tutkimusasetelma ja menetelmä ovat tutkijan asettamia ja vaikuttavat aina tuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 96–10.)

5.2. Yhteistyö yliopistokeskuksen kanssa

Kaikki haastateltavat kokivat tuntevansa yliopistokeskuksen ainakin jonkun opetusalan osalta hyvin. Lisäksi suurin osa, neljä vastaajaa kuudesta, tunsivat yliopistokeskuksen erittäin hyvin ja yhteistyötä oli tehty jo useita vuosia.

Haastatteluissa oli kuitenkin eroavaisuuksia riippuen vastaajan organisaatiosta. Osassa julkisen puolen organisaatioista yhteistyö perustui sopimukseen ja julkinen organisaatio oli merkittävässä rahoittajan roolissa. Yritysten kanssa tehty yhteistyö perustui pääosin yhteisiin tutkimushankkeisiin.

Haastateltavien vastauksissa oli eroavaisuuksia riippuen siitä, edustivatko he julkista organisaatiota vai yritystä. Erityisesti julkisen organisaation vastauksissa nousi esiin yhteistyön merkitys alueen näkökulmasta ja vastauksissa korostettiin yliopistokeskuksen merkitystä alueelle. Yritysten vastauksissa yhteistyötä kuvailtiin konkreettisemmin ja tutkimuksen merkitys korostui.

Seuraavissa alaluvuissa analysoidaan aineisto yhteistyön osalta, minkä sen jälkeen analysoidaan yhteistyön vaikutuksia ja lopuksi vastaajien ajatuksia tulevaisuudesta.

5.2.1. Yhteistyön muoto

Haastatteluissa nousi esiin yhteistyön monipuolisuus. Vastauksissa korostui erityisesti tiettyjen opetusalojen kanssa tehty yhteistyö. Opetusaloista nostettiin esille luokanopettajakoulutus, sosiaalityö ja kemia. Voidaan olettaa, että näiden opetusalojen esiinnousuun vaikuttaa vastaajien organisaatio ja rooli organisaatiossa, mutta erityisesti kemian alan erityisosaaminen korostui myös aluekehityksellisestä näkökulmasta.

Haastatteluaineistoon valikoiduista organisaatioista kaksi kolmasosaa vastasi tehneensä yhteistyötä Kokkolan yliopistokeskuksen kanssa kaikkien kolmen (koulutus-, kehittämis- ja tutkimusyhteistyö) tutkimuksessa kartoitetun yhteistyömuodon osalta. Ainoastaan kaksi haastatelluista organisaatioista ei ollut tehnyt lainkaan koulutusyhteistyötä ja lisäksi yksi haastattelun organisaatioista ei ollut tehnyt tutkimusyhteistyötä yliopistokeskuksen kanssa.

Yliopistokeskuksen kanssa tehtävä yhteistyö perustui myös osittain sopimukselle, erityisesti jos yhteistyökumppani oli julkinen organisaatio. Sopimuksessa sovitaan muun muassa rahoituksesta seuraaville vuosille.

Yhteisten hankkeiden lisäksi yhteistyötä on muun muassa yhteiset koulutuspäivät, jolloin yliopisto ja yhteistyöorganisaation työntekijät ovat päässeet vaihtamaan ajatuksia ja reflektoimaan kokemuksia ja pohtimaan niitä. Yhteistyötä tehdään myös diplomitöiden ja liiketalouden MBA-tutkintojen osalta.

Tutkimuksellisempaa ja pitkän tähtäimen yhteistyötä oli hankkeiden ja strategioiden osalta. Sekä yritykset ja julkiset organisaatiot ovat tehneet yhteisrahoitteisia hankkeita, osittain yliopistokeskuksen aloitteesta.

”Meillä on yhteisrahoitteisia projekteja kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, ollaan teetetty diplomitöitä rahalla. Osa tutkimuksesta on ollut ei vastikkeellista tutkimusta, jolloin emme voi sanoa, että mitä tutkitaan. Tällöin aihepiiri on tullut yliopistokeskuksen osaamisesta. Vaikka näin on ollut, niin yliopistokeskus on tehnyt mielenkiintoisia tutkimuksia. Yhteistyö perustuu luottamukseen.” H4

Yliopistokeskus on auttanut useaa yhteistyöorganisaatiota tiedon jäsentämisessä ja organisaation strategiatyössä. Kaksi vastaajaa olivat myös itse olleet yliopistolla pitämässä esitelmiä tai mukana yliopistokeskuksen strategiatyössä.

”Hyvä esimerkki kun muutama vuosi sitten huomattiin tämä akkukemikaali puoli, ja mietittiin, mikä on se arvoketju, että mihin Kokkola tavallaan sijoittuu siinä arvoketjussa – tällaisia keskusteluja käydään ja sparrataan puolin ja toisin” H3

Usein yhteistyöhankkeet perustuivat rahoitustarpeille. Yksi vastaajista kuvaili yhteistyöhankkeita erityyppisiksi, jotkut hankkeet käynnistetään yliopistokeskuksen aloitteesta ja toiset hankkeet vastaajan oman organisaation aloitteesta. Yliopistokeskuksen aloitteesta hanke on voinut alkaa niin, että yliopistokeskus on kartoituksessaan huomannut tarpeen tietylle hankkeelle ja alkanut etsimään hankkeeseen sopivaa yhteistyökumppania. Vastauksien perusteella hankkeissa tulee olla usein yritysrahaa mukana, jolloin yritystä on esimerkiksi pyydetty mukaan. Toisaalta mikäli yritys on aloitteellinen yritysveitoisissa hankkeissa, niin yritys on ollut aloitteellinen yliopistokeskuksen suuntaan ja kertonut tarpeistaan tutkimusyhteistyölle. Täten on saatu myös julkiset rahoitusperusteet täytettyä. Julkiselle rahoitukselle on tietyt kriteerit, kuinka sitä myönnetään.

”Mukana tulee olla yliopistoja, yrityksiä tutkimuslaitoksia, isoja TK-firmoja, aie pitää olla semmoinen, että rahoituksen edellytykset täyttyy, valtiollakin on omat strategiansa, hyvät ideat menee läpi” H4

Tutkimusyhteistyötä on lisännyt myös kansainväliset trendit ja tulevaisuuden tarpeet.

”Oltu ite pikkusen enemmän aktiivisia, nyt on muutenkin isoja asioita meneillään, on tämä ilmastonmuutosasia, hiilidioksidi, kiertotalous, metalli kaivoksista tuotteeksi, koko kierto, sekundaaristen aineisten käyttö, sivumetallien valmistus, jätteet, kaikki nämä on tulleet tärkeämmiksi, se vaatii enemmän tutkimusta myös, on lisääntynyt tässä viimeisen vuoden aikana yhteistyö” H4

5.2.2. Yhteistyön tärkeys

Kaikki vastaajat kokivat yhteistyön yliopistokeskuksen vähintään yhtä tärkeäksi kuin muiden suomalaisten tai ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Yhteistyön tärkeys korostui julkisten organisaatioiden vastauksissa hieman yksityisten organisaatioiden vastauksia

enemmän etenkin kansallisesti. Lisäksi julkisorganisaatioiden vastauksissa mainittiin yliopistokeskuksen keskeinen rooli suhteiden luomisessa kohti kansainvälisiä verkostoja.

“Kyllähän se yliopistokeskus on luonut verkostoa muihin korkeakouluihin päin.” H5

“Erityisesti yliopistokeskuksen tietyt tutkimusalat, että jos puhutaan tästä akkuteollisuudesta, niin on todella tärkeää tämä tutkimustyö, mitä tehdään koko alueen elinvoiman kannalta ja sitä kautta sitten ne kansainväliset suhteet, mitä siellä se tutkimusryhmä pystyy luomaan” H2

Tutkimusyhteistyössä yliopistokeskuksen läheinen sijainti nähtiin selkeänä etuna. Tutkimusten ketterä toteuttaminen ja esimerkiksi näytteiden kuljettaminen riittävän lähellä olevaan laboratorioon on tärkeää. Lisäksi yliopistokeskuksen henkilökunta nousi esiin haastatteluissa positiivisena tekijänä yhdessä tutkimusinfraan kanssa.

“Sitten se, että se on lähellä, se on yksi tärkeä pointti, kun tehdään liuoksia, niin niitä ei voi kuljettaa pitkästi, ettei ne happene, sen takia se on tärkeää, että se on lähellä, voidaan viedä termarissa näyte, saadaan autenttinen tuore näyte, jolla pystytään todistamaan, että se toimii oikeasti. Jos me lähetetään se Espooseen tai Ouluun tai muualle, niin se ei ole enää sama asia.” H4

Suurin osa vastaajista teki yhteistyötä myös muiden korkeakoulujen kanssa, mutta yliopistokeskus nähtiin tärkeänä yhteiskumppanina sekä julkisissa että yksityisissä organisaatioissa. Lisäksi yksi julkinen organisaatio ja yksi yritysorganisaatio toi esiin myös toisen asteen koulutuslaitokset tärkeinä yhteistyökumppaneina.

”Alueellisesti yliopistokeskus on yhdessä näiden kampusalue toimijoiden kanssa todella tärkeä. Centria ja yliopistokeskus näistä korkeakouluista, ja tutkimuslaitoksesta Luke ja KTG sekä Kpedu ammatillisen koulutuksen osalta. Kaikki ovat sellaisia, jotka ovat alueellisesti tosi tärkeitä.” H2

5.2.3. Muutokset yhteistyössä

Aineiston perusteella voidaan sanoa, että vastaajat olivat yksimielisiä yhteistyön muuttamisesta jatkuvasti parempaan suuntaan vuosien aikana. On tietysti ilmeistä ja toivottavaa, että yhteistyö kehittyy sen jatkuessa. Yksityisten ja julkisten organisaatioiden mukaan

yliopistokeskus on tullut lähemmäksi yrityksiä ja yhteistyön tavoitteet ovat selkiytyneet. Puolet haastateltavista kokivat, että yhteistyö on aktiivista ja tiivistä.

”Resurssit huomioiden mitkä meillä on mahdollisuus satsata, niin yhteistyö on muuttunut jopa avoimemmaksi ja on tosi hyvät keskustelevat välit” H2

Tutkimusyhteistyö oli muuttunut alkuvaiheen yhteistyön selvityksistä ja teoriapainotteisesta yhteistyöstä enemmän laboratoriossa tutkimiseen aineiston kahden yksityisen organisaation osalta. Tämänkaltainen kehitys on sellaista, mikä nähdään varsinkin yksityisellä puolella tutkimusorganisaation “lähentymisenä” yritysmaailmaa. Toki yhteistyön kehityksen suuntaa ohjaavat yhteistyöorganisaatioiden tarpeet. Aineiston vastauksissa kokeellisen testaustyön ja laboratoriokokeiden tarpeellisuus oli kasvanut viime vuosina.

”Luulisin että on sillä lailla muuttunut, että alkuvaiheessa on ollut enemmän tällaisten selvitysten tekemistä, – yhteenvetoraportteja, yhä enemmän se on siirtynyt tämmöiseen materiaalin tutkimiseen, laboratoriossa tutkimiseen, sen määrä on lisääntynyt, tietenki sitä on ollut aiemmin tämmöinen kirjallisuustyö ja se jatkuu, käytännön kokeellinen testaustyö niin se on lisääntynyt” H6

5.2.4. Yhteistyön odotukset ja kokemukset viime vuosina

Haastatteluaineiston perusteella julkisten organisaatioiden odotukset yhteistyöstä ovat yksityisten organisaatioiden odotuksia korkeammalla jokaisella osa-alueella. Osittain korkeista odotuksista johtuen kokemukset yhteistyön toimivuudesta olivat odotuksia alempia julkisilla organisaatioilla. Julkisilla organisaatioilla kokemukset olivat hyviä tai vähintäänkin keskitasoisia, odotukset taas erittäin korkeita tai korkeita.

Osittain julkisten organisaatioiden korkeita odotuksia selittää yksityisiä organisaatioita parempi taustatieto yhteistyöhankkeisiin tehdyistä panostuksista. Sen johdosta julkisorganisaatioiden odotukset varsinkin kehittämishankkeiden osalta ovat olleet erittäin korkeita. Tutkimusyhteistyön osalta kritiikkiä annettiin siitä syystä, että tutkimusyhteistyön koettiin jääneen liikaa teoreettiselle tasolle.

Yksityisten organisaatioiden kokemukset yhteistyöstä ylittivät odotukset kaikille kolmella osa-alueella yhtä vastaajaa lukuun ottamatta. Tällä vastaajalla oli kokemuksia ainoastaan yhteistyöstä kehittämiseen liittyen, sillä koulutus- tai tutkimusyhteistyötä ei vielä varsinaisesti oltu tehty. Kyseisellä vastaajalla taas kehittämissyhteistyön odotukset sekä kokemukset olivat erittäin hyvät.

“Minusta x-projekti sopii tähän. Odotukset olivat korkealla ja oli tunnettu ja asiantunteva vetäjä yrityksen käyttöön. Odotukset 9 ja kokemus 9. Se oli hyvä ja siihen oli todellakin panostettu.” H3

Loistavan projektista vastaajan mukaan tekee se, että se on yli vuoden kestävä projekti, jolla on selkeä pitkän tähtäimen suunnitelma. Lisäksi projektissa on osallistettu riittäväällä tavalla organisaation avainhenkilöt.

5.2.5. Yhteistyön aloittaminen

Yksityisten organisaatioiden ja yliopistokeskuksen välinen yhteistyö on alkanut usein yliopistokeskuksen aloitteesta, yliopistokeskus on ollut aktiivinen. Julkisten organisaatioiden vastauksissa korostuu verkostojen merkitys. Pienessä maakuntakeskuksessa etuna on pienuus ja siten yhteistyö voi alkaa myös yhteisten tilaisuuksien ja tapaamisten kautta.

Yhteistyö on myös käynnistynyt usein siksi, että organisaatioiden edustajat ja yliopistokeskuksen toimijat ovat tunteneet toisensa pitkältä aikaväliltä.

“Se oli tällainen, mikä perustuu näihin verkostoihin ja yleisiin näihin, kun ihmiset tuntee toisensa, niin jossakin kokouksen yhteydessä tuli, että tällainen voisi olla hyvä.” H5

Näissä verkostojen kautta syntyneissä ketterissä hankkeissa tulokset ovat olleet todella hyviä.

“Mikä on meidän alueen etu kun ollaan pieniä, niin kehittäjätkin kun käydään yhteisissä tilaisuuksissa vuorovaikutus ja ajatuksia vaihdetaan ja katsotaan että tuossa on sellainen juttu, katsotaan että miten voidaan lähteä kehittämään” H2

5.2.6. Yhteistyön onnistumisia ja haasteita

Yksityisten sekä julkisten organisaatioiden vastauksissa suurimpina haasteina nostettiin aikaresurssi. Tunnistetaan että yhteistyö yliopistokeskuksen kanssa palvelee omaa organisaatioita, mutta silti organisaation oma ydinliiketoiminta on prioriteettina yhteistyön edellä.

Yksityisten organisaatioiden haasteena nähtiin myös, se että kun toimitaan julkisen organisaation kanssa, niin ei voida olla varmoja siitä, miten esimerkiksi yliopistokeskuksen rahoitusresurssit on varmistettu. Usein kehitysyhteistyön edetessä voidaan havaita yllättäviä tarpeita lisärahoitukselle.

Koettiin myös, että joskus yhteistyö on jäänyt vain niin sanotusti gradutasolle, eikä yliopisto ole niin lähellä työelämää, jolloin esimerkiksi tutkimusyhteistyö olisi kannattavaa.

”Tämä maailma missä sitä työtä tehdään, niin yliopistomaailma on kaukana, eikä yliopistoilla ole semmoisia työkaluja, millä ne pääsisivät siihen.” H1

Kokonaisuutena yksityisellä puolella suurimpana haasteena korostui aikaresurssien riittävyys ja julkisella puolella rahoituksen riittävyys.

”Suurimmat haasteet, kyllä ne on sekä meillä, että yliopistokeskuksella, niin nämä taloudelliset resurssit.” H2

”Aika on suurin haaste. Sinänsä ollaan kasvuyritys eikä ole liian vähän tekemistä.” H3

Haastatteluissa nousi esiin useaan kertaan tutkimuskielen haastavuus. Onnistumisena kuitenkin nousi esiin Material Week -tapahtuma. Material Week on vuosittainen kemianteollisuuden, biotalouden ja mineraalitalouden tapahtuma Kokkolassa. Tapahtumasta on kehittynyt alan toimijoiden ja sidosryhmien verkostoitumistapahtuma. Material Week käynnistyy kaupunkilaisille suunnatulla yleisötapahtumalla, jolloin yleisö pääsee tutustumaan kemiaan. (Materialweek 2019.)

”Hyviä esimerkkejä kun on ollut tuo Material week, että siellä on ollut kemiaan yleisesti liittyviä asioita, että ei sun tarvi olla mikään kemian asiantuntija, että voit mennä sinne vaan tuodaan mitä se kemia on tai biotalous niin kelle vaan tällä alueella, että saat sitä käsitystä, että mitä se on, liittyen tuohon yhteistyö tutkimukseen” H2

Haasteellista on myös tutkimustulosten selkeyttäminen ja tulosten esiin tuominen. Erityisesti yliopistokeskuksen ja julkisen sektorin päättäjien välinen vuoropuhelu koettiin myös tärkeäksi kehityskohteeksi.

”Meidän pitäisi varmasti hankkeiden aikana saada tiiviimmin niitä hankkeen tuloksia tuotettua ulos ja näkyville, että meidän päättäjätkin näkisi ne, monesti ne asiat on niin vaikeita niinku meille maallikoille edes ymmärtää niitä, että ne jotenki saataisiin tuotua kansankielellä esille, että tätä tällä hankkeella tehtiin ja tätä saatiin aikaiseksi, jotenkin sitä sillä lailla sitä vastinetta rahalle, että meidän päättäjät pystyisivät nähdä että tässä onnistuttiin ja näin.”H2

5.2.7. Yhteistyön resurssit

Yhteistyöhön osallistuvien henkilöiden määrä vaihtelee tietysti vastaajaorganisaation koon perusteella. Vastausten perusteella yhteistyöhön osallistuu 3-10 henkilöä ja olennaisena pidettiin, että organisaatioiden avainhenkilöt saadaan osallistettua tiiviisti yhteistyöhön.

”Minä pääsääntöisesti vastaan näistä yliopisto-tutkimuslaitos yhteistöistä, ja meiltä kyllä osallistuu tutkimusyhteistyöhön ja kehitysyhteistyöhön, noin viis henkilöä joiltain osin.” H4

”Mutta jos tällä hetkellä kuvaan niin se on 1-2 henkilöä, jotka ovat kontaktissa sinne, se on tavallaan kuitenkin sen verran fokusoitunutta.” H6

Kaikki vastaajaorganisaatioista investoivat yhteistyöhön rahaa ja aikaa. Yksi yksityisistä organisaatioista on lisäksi investoinut välineitä yhteistyöhön yliopistokeskuksen kanssa.

5.3. Yhteistyön vaikutukset

Yhteistyön osalta odotukset ja kokemukset erosivat vastaajilla. Esimerkiksi tutkimukseen liittyen yksi vastaajista koki, että yliopistomaailma on kaukana siitä missä työtä tehdään ruohonjuuritasolla. Kun taas muutama vastaaja oli sitä mieltä, että yhteistyö on parantunut ja yliopistokeskus on entistä lähempänä yrityksiä. Yliopistolla ei ole välttämättä sellaisia työkaluja, että niillä olisi mahdollisuutta olla lähempänä ruohonjuuritasoa. Ymmärrystä voisi edesauttaa vuoropuhelu.

Haastateltavien mukaan yliopistokeskus on auttanut jäsentämään asioita. Alueelle suunnitellaan akkutehdasta, ja yliopistokeskus on auttanut asiassa. Yliopistokeskuksen rooli on ollut tärkeä, kun on ollut tarve jäsentää ja selventää alueen ihmisille mikä on Keski-Pohjanmaa -alueen fokus. Yliopistokeskus on auttanut löytämään alueen kilpailukykyteknologioita.

Yliopistokeskuksella on ollut merkittävä rooli uuden tiedon tuottamisessa. Hankkeissa kehitetyt toimintatavat ja mallit ovat auttaneet ongelmien ratkaisemisessa. Yliopistokeskus on auttanut tiedon jäsentämisessä ja tuonut uutta tietoa, jolla on pystytty markkinoimaan aluetta isojen hankkeiden kanssa, kuten biolaakson kanssa. Biolaakso on kemian, biotalouden ja mineraalitalouden osaamiskeskittymä Keski-Pohjanmaalla. Se toteuttaa maakunnan älykkään erikoistumisen tavoitteita. (Biolaakso 2019.) Yliopistokeskuksen ja kemian alan yrityksen kanssa yhteistyöllä on luotu asioita, minkä avulla Kokkolan alue on profiloitunut muun muassa kilpailukykyiseksi kemian alan erityisosaajaksi.

”Biolaaksoa on työstetty jo pitkään, ei nyt ihan kymmentä vuotta, pikkuhiljaa pala palalta, valtavan iso hankesalkku, että mitä sen biotalouden ympärillä tällä alueella tehdään ja miten se liittyy meidän suurteollisuusalueeseen, kun mietitään suurteollisuusalueen kilpailukykyisenä pitämistä – eli nämä on tosi tärkeitä asioita kaupungin vetovoiman ja markkinoinnin ja maakunnankin puolesta, että on asioita millä voidaan profiloitua.” H2

Haastatteluissa kävi ilmi, että yhteistyö yliopistokeskuksen kanssa on selkeyttänyt yritysten työskentelytapaa ja roolitusta. Yliopistokeskus on ollut mukana yritysten strategia-työssä. Lisäksi yhden yksityisen organisaation vastauksessa kävi ilmi, että kun yrityksissä

koulutetaan MBA-tutkintoja, niin niillä on ollut selkeä, ajankohtainen vaikutus yrityksen sisällä. Niiden avulla on myös päästy verkostoitumaan ja tutustumaan tutkimusprosesseihin.

”Se mikä on seurausta strategiatyöstä, niin työskentelytapa ja roolitus on muuttunut. Se on selkeyttänyt ja monipuolistanut meidän ajattelutapaa myöskin. Se on näkyvä muutos.” H3

Tärkeänä yhteistyön vaikutuksena on se, että yliopistokeskus on olemassa alueella. Yliopistokeskuksen olemassaolo tuo jatkuvuutta. On tärkeää, että alueelle saadaan alan osajia, korkeakoulutetut edesauttavat yritysten toimintoja.

”Tässä tullaan sitten siihen että miten sitten sitä aluetta markkinoidaan, kun me pystytään näyttämään että meillä on täällä alueella vankka se osaamis pohja ja sitä tutkimustyötä tehdään koko ajan eteenpäin, että se on ihan sellainen alueellinenkin myyntivaltti.” H2

Yliopistokeskuksen koettiin auttaneen yhteistyöverkostojen luomisessa. Projektien kautta tapaa uusia ihmisiä eri yrityksistä ja aloilta.

Vastausten perusteella voidaan todeta, että yliopistokeskus on vaikuttanut alueelliseen kehitykseen, kuten sen ydintehtävänä onkin. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella on vaikea kuvailla, kuinka yhteistyö on vaikuttanut rahallisesti elinkeinotoimintaan tai alueen väestöön.

Erityisesti yksityisten organisaatioiden vastauksissa korostui se, että yliopistokeskus on auttanut jäsentämään ja fokusoimaan sisältöjä sekä ratkaisemaan konkreettisia ongelmia.

”Kyllä voidaan suoraan sanoa, että ollaan saatu ihan selkeästi hyötyä yhteistyöstä, ei ehkä suoraan prosessisuunnittelussa, mutta jossakin määrin se on auttanut meitä viemään meidän projektia eteenpäin monella tapaa, esim. miten sivutuotteita voidaan hyödyntää tai että mikä se meidän päätuote valinta olisi” H6

Haastatteluissa tuli ilmi, että yliopistokeskuksen aikuiskoulutus tarjoaa opintoja alueella jo asuville aikuisille, jolloin se luo pysyvyyttä myös opiskelijoille ja hyöty jää pääosin

alueelle. Mutta esimerkiksi luokanopettajia ja sosiaalityöntekijöitä koulutetaan muuallekin Suomeen. Kauppatieteen maisterikoulutus tuo alueelle osaamista ja sillä odotetaan olevan positiivinen vaikutus alueen vetovoimaa lisäävänä tekijänä. Yhden julkisen organisaation haastattelussa verrattiin myös esimerkiksi ammattikorkeakouluopiskelijoita yliopistokeskuksesta valmistuneisiin opiskelijoihin ja todettiin, että he lähtevät koulutuksen jälkeen herkemmin pois alueelta kuin yliopistokeskuksessa opiskelleet.

Haastatteluissa nousi myös esille se, että esimerkiksi sosiaalityön osalta on harmillista, kun opiskelijat valmistuttuaan eivät jää alueelle, koulutusalan ollessa suosittu valtakunnallisesti.

Haastatteluissa ilmeni usko tutkimustyön rooliin yritysten ja yliopistokeskuksen välisen yhteistyön kehittämisessä. Julkisten ja yksityisten organisaatioiden mielestä oli erittäin tärkeää, että yliopistokeskus kouluttaa alueelle korkeakoulutettua työvoimaa. Yhden julkisen organisaation vastauksessa nousi esille yliopistokeskuksen rooli tärkeänä tekijänä koko alueen vetovoiman kannalta, sillä ilman sitä alueella ei olisi tarjota korkeakouluopintoja. Lisäksi yliopistokeskuksen vahvuutena on pieni koko ja siitä seurauksena tuleva ketteruus.

”Kyllähän yliopistokeskus on se organisaatio tällä alueella joka tekee sitä tutkimuskehittämisen- ja innovaatiotoimintaa, elikkä hakee niitä rahoituksia tänne ja on se rajapinta yrityksiin” H2

5.4. Yhteistyön tulevaisuus

Kaikki haastatellut organisaatiot olivat yksimielisiä siitä, että yhteistyön yliopistokeskuksen toivottiin jatkuvan ja tiivistyvän tulevaisuudessa. Lähes kaikissa haastatteluissa esille nousi yhteistyön jatkuvuuden tärkeys ja havainnot siitä, että parhaita tuloksia yhteistyössä ei saada välittömästi, vaan nimenomaan jatkuvuuden kautta.

”Tietysti että on jatkuvuus, että siellä pysyy hyvät kompetenssit, monipuolisuus, jatkuvuutta, se on toivomus.” H4

“Että jatkettais aluekehitystyötä yhdessä – Missään tapauksessa ei saa tuudittautua siihen, että yokeskus on pysyvä ratkaisu.” H3

Haastattelujen perusteella yliopistokeskuksen rooli osana yhteistyötä nähdään erilaisena sen mukaan, onko yhteistyöorganisaatio julkinen vai yksityinen. Julkiset organisaatiot näkevät yliopistokeskuksen ensisijaisesti linkkinä kohti muita instituutioita, kuten muita korkeakouluja. Yliopistokeskus pystyy tuomaan alueelle tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan rahoitusta ja nostaa alueen vetovoimaa. Yksityiset organisaatiot taas näkevät yliopistokeskuksen yhteistyökumppanina tuotekehityksessä, tutkimuksessa ja kehittämistyössä ja johon voi luottaa ilman pelkoa yritysalaisuuksien väärinkäytöksestä.

“Tärkeä osa yhteistyössä on luottamus, me ei voida puhua asioista tahojen kanssa, jotka käyttää meidän tietoja vaikka väärin, se pitää olla mielessä, meillä on tietty luottamus, voidaan keskustella asioista hyvin näiden tahojen kanssa, se on luottamus mikä on kehittynyt pitkän ajan kuluessa.” H3

Tulevaisuuden toiveet yhteistyöstä yliopistokeskuksen kanssa mukailivat edellä mainittua ajatusta. Julkisten organisaation pääfokus on luonnollisestikin alueellisen kehittymisen jatkuvuuden varmistaminen. Paikallisuus on selkeästi osa yliopistokeskuksen identiteettiä. Yksityisten organisaatioiden toiveet liittyivät siihen, että yliopistokeskuksella olisi riittävästi resursseja jatkossakin myös heille.

Lisäksi yksityiset organisaatiot ymmärtävät sen, että yliopistokeskuksessa on tehtävä jatkossakin oikeanlaisia investointeja tutkimus- ja kehittämistyöhön, jotta hedelmällinen yhteistyö on mahdollista myös jatkossa. Teknologioiden- ja tutkimustiedon kehittyessä jatkuvasti on selvää, ettei esimerkiksi vanhentuneilla tutkimusmenetelmillä saada parhaita mahdollisia tuloksia.

Julkisen organisaation vastauksesta nostettiin myös esille se, että uusia hankekokeiluja kaivataan rohkealla otteella. Toisaalta myös yritysten vastauksissa nousi esille se, että kaivataan suunnitelmallisuutta yhteistyölle ja yhteistyön raamit olisivat selkeät. Vuoro vaikutusta saisi olla muidenkin kuin pääyhteistyötoimijoiden kanssa, vaikka aika olisi niukilla.

”Ettei olisi sitä, että hankkeelle tulisi jatkohanke ja jatkohanke, vaan, että tulisi niitä uusia avauksia vähän semmoisiakin hankkeita, jotka saattaisivat aluksi kuulostaa että, mikäs tämä nyt on, että tulisi sellaisia kokeiluja ja uusia hyviä avauksia.” H2

”Enemmän sellaista kuin aikaisemmin oli puhetta, että olisi suunnitelmallisuutta ja tietty tapa toimia.” H4

Yliopistokeskuksen rooli yhteistyöverkostoissa nyt ja tulevaisuudessa nähtiin tärkeänä tai todella tärkeänä kaikissa aineiston haastatteluissa. Osassa haastatteluista nähtiin, jopa tämän tutkimuksen aineiston kerääminen tärkeänä, jotta yliopistokeskus saa palautetta yhteistyökumppaneiltaan.

6. YHTEENVETO

Suomen korkeakoulut on jaoteltu yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Korkeakoulujen välinen yhteistyö on merkittävää ja on todennäköistä, että ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tehtävät ja toimintakulttuurit tulevat olemaan entistä enemmän lähempänä toisiaan. Suomen korkeakouluverkko on laaja, mutta yliopistoja ei ole kaikilla alueilla. Osalle näistä alueista on perustettu yliopistokeskuksia, jotka tuovat yliopistollisuuden alueilleen.

Yliopistojen perustehtäviä ovat tutkimus ja koulutus. Yliopistojen kolmantena tehtävänä on olla vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa. Se on yliopistojen sitoutumista alueelliseen ja yhteiskunnalliseen vastuuseen. Yliopistot ajatellaan olevan talouden keskeisiä instituutioita, joiden tehtävät luovat kauaskantoista merkittävyyttä. Kolmannen tehtävän toteutuessa yliopisto edistää uuden tiedon ja innovaatioiden tuotantoa, leviämistä ja hyödyntämistä.

Triple helix -malli kuvaa alueellista innovaatiotoimintaa. Mallissa on kolme toimijaa, joiden vuorovaikutus tähtää alueen innovaatiotoiminnan lisääntymiseen. Toimijoina ovat julkinen sektori, yrityssektori ja korkeakoulusektori. Triple helix -malli on käynyt läpi kolme vaihetta ja kolmannessa vaiheessa toteutuu instituutioiden yhteistyössä innovatiivinen ympäristö, ja toiminta on hybridioorganisaation kaltaista. Tällöin yritysajattelua soveltavat korkeakoulut, jotka pyrkivät maksimoimaan tuottamansa tiedon hyödyntämisen sekä julkiset organisaatiot, jotka perinteisten sääntöjen asettamisen lisäksi toimivat yritysajattelua soveltaen. Yritykset taas ryhtyvät jakamaan tietoa korkeakouluille parantaen yhteistyötä ja samalla yritykset ottavat osin korkeakoulujen opettamis- ja asiantuntijaroolin.

Yliopistot yhdessä alueen yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa voivat saavuttaa tällaisen innovatiivisen ympäristön. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mikäli tällaista ilmenee Kokkolan yliopistokeskuksen sijaintialueella.

6.1. Johtopäätökset

Aineiston analyysin perusteella voidaan sanoa, että yliopistokeskuksessa on hybridiorganisaation piirteitä, koska yliopistokeskus on onnistunut luomaan innovaatioympäristön, missä toimitaan avoimessa vuorovaikutuksessa julkisen ja yksityisen sektorin kanssa. Nämä kolme toimijaa vaihtavat roolejaan alueella, jolloin yhteistyö tiivistyy ja vahvistuu. Tämänkaltainen yhteistyö ei kuitenkaan toteutunut kaikkien vastaajaorganisaatioiden kanssa, vaan yliopistokeskusyhteistyö oli erityisen vahvaa kahden julkisen organisaation ja yhden yksityisen organisaation kanssa.

Haastatteluaineiston perusteella alueelle suunnitellun akkutehtaan osalta yhteistyö on ollut Triple helix III -mallin mukaista, jolloin innovaatioita on syntynyt avoimessa vuorovaikutuksessa yritysten, julkisen sektorin ja yliopistokeskuksen kesken. Tällä yhteistyöllä on ollut positiivisia vaikutuksia alueen elinkeinoelämään. Alueelle on muodostunut ja muodostumassa uusia työpaikkoja.

Aineiston perusteella voidaan myös todeta, että yliopistokeskus on onnistunut profiloitumaan ja erityisesti vastaamaan sijaintialueen tarpeisiin pienenä instituutiona.

Vastauksista voidaan päätellä, että yliopistokeskuksen vahvuuksia ovat paikallisuus, luotettavuus ja erityisosaaminen. Lisäksi yliopistokeskuksen kanssa on helppo tehdä yhteistyötä. Alueelle on selkeästi muodostunut tiettyjen henkilöiden ja organisaatioiden välisiä vahvoja verkostoja, joilla on vaikutusta alueen mahdollisuuksiin kehittyä.

Aineiston analyysin perusteella voidaan todeta yleisesti, että Kokkolan yliopistokeskus tekee alueen yritysten ja julkisten organisaatioiden kanssa monipuolista yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään paljon tutkimuksen osalta, mikä vaikuttaa myös alueen kehittymiseen.

Vaikka vastausten perusteella yhteistyö oli tiivistä kahden julkisen organisaation ja kahden yrityksen kanssa, niin kaikki vastaajat halusivat yhteistyön olevan tiivistä ja jatkuvaa. Haastattelujen perusteella voidaan myös todeta, että yhteistyö vaatii aikaa ja jatkuvuutta parhaan lopputuloksen saamiseksi. Vaikka kehittämis- ja koulutusyhteistyö koetaankin tärkeäksi, niin se voi jäädä tärkeysjärjestyksessä yritysten päivittäisen toiminnan taakse.

Varsinkin yritysten vastauksissa nousi esille, että henkilöressurssien riittävyys yhteistyöhön on haastavaa.

Kaikki haastatellut organisaatiot olivat yksimielisiä siitä, että yhteistyön yliopistokeskukseen toivottiin jatkuvan ja tiivistyvän tulevaisuudessa. Lähes kaikissa haastatteluissa esille nousi yhteistyön jatkuvuuden tärkeys ja havainnot siitä, että parhaita tuloksia yhteistyössä ei saada välittömästi, vaan nimenomaan jatkuvuuden kautta.

Viime vuosina on korostettu sitä, että yritysten, elinkeinoelämän ja tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä tulee syventää. Aineiston perusteella voidaan sanoa, että Keski-Pohjanmaalla ollaan tässä onnistuttu. Tässä yliopistokeskuksen rooli pienenä paikallisena toimijana on suuri.

Yliopistokeskuksen rooli alueellisena korkeakouluna, nimenomaan korkeakoulutetun työvoiman osalta jäi vähemmälle, koska tutkimus keskittyi yhteistyöhön. Kuitenkin useissa vastauksissa sekä julkisten, että yksityisten organisaatioiden osalta mainittiin korkeakoulutetut työvoimana ja korkeakoulututkinnot vetovoimatekijänä. Toki yritykset määrittävät pitkälti työpaikkojen muodossa sen, kuinka hyvin koulutushyöty jää alueelle.

Aineistosta nousi esille myös haasteita. Selkeänä haasteena on resurssit, raha, aika ja henkilöressurssit. Yksi vastaaja koki myös yliopistokeskuksen tieteellisyyden haasteellisena, jolla tarkoitetaan sitä, että tutkimus ei välttämättä ymmärrä ruohonjuuritasoa riittävän hyvin. Lisäksi julkisen organisaation osalta nostettiin esille rahoituksen tehokkuus. Koska rahoitetaan tutkimushankkeita, niin toivetta olisi, että tulokset tuotaisiin selkeämmin esiin.

Lisäksi kahdesta haastattelusta ilmeni, että osa valmistuneista ei jää tai työllisty Keski-Pohjanmaalle sellaisilla koulutusaloilla, jotka ovat suosittuja valtakunnallisesti. Varsinkin yliopistokeskuksesta valmistuneiden osalta pitäisi pyrkiä siihen, että valmistuneilla on hyvät mahdollisuudet työllistyä alueellisesti. Tiiviillä yhteistyöllä yliopistokeskuksen, julkisten organisaatioiden ja yritysten välillä on tässä tärkeä rooli.

Pohdintaa tutkimuksesta

Tutkimus toteutettiin keskikokoisella paikkakunnalla, jossa vastaajat kertoivat tuntevansa yliopistokeskuksen henkilökunnan hyvin. Vaikka vastaukset olivat anonyymeja, niin vastaukset olivat pääosin positiivisia. Tästä herää kysymys, että oliko läheisillä suhteilla vaikutuksia vastauksiin. Myös erilaisilla kysymyksillä olisi voinut saada enemmän rakenteellista palautetta ja kehitysehdotuksia.

Lisäksi tutkimuskysymyksiä olisi voinut olla vähemmän, koska osa kysymyksistä meni päällekkäin. Haastattelutilanteessa taulukon vaihtoehdot nähtiin myös osittain haastavina, koska tutkimus- ja kehitysyhteistyö nähtiin osittain samaa tarkoittavina. Mutta kolmessa haastattelussa tähänkin osioon saatiin laajoja vastauksia. Näissä haastatteluissa yhteistyötä oli tehty laajasti kaikilla kolmella (tutkimus-, kehittämis- ja koulutusyhteistyö) osa-alueella. Vastauksista kävi myös ilmi, että mikäli yhteistyötä oli tehty paljon, niin vastaaminen oli helpompaa.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella yhteistyötä triple helix -teorian avulla, mutta tutkimus painottui yhteistyön tarkasteluun pääosin vain yhden toimijan näkökulmasta. Triple helix -teorian hyödyntämiseksi parhaalla mahdollisella tavalla haastatteluja olisi pitänyt tehdä lisäksi myös julkisten organisaatioiden ja yritysten roolista yhteistyössä. Tulokset olisivat olleet varmasti hedelmällisempiä ja olisivat tukeneet paremmin triple helix -teoriaa. Tutkimushaastattelujen näkökulmana oli ainoastaan yliopistollisen toimijan suhde julkisiin organisaatioihin ja yrityksiin.

LÄHDELUETTELO

- Asheim, Bjørn, Helen Lawton Smith, & Christine Oughton (2011). Regional Innovation Systems: Theory, Empirics and Policy. *Regional Studies* 45: 7, 875–891.
- Asheim, Bjørn, Jerker Moodysson & Franz Tüdtling (2011). Constructing Regional Advantage: Towards State-of-the-Art Regional Innovation System Policies in Europe? *European Planning Studies* 19: 7, 1133–1139.
- Biolaakso (2019). Saatavissa 27.10.2019: <https://biolaakso.fi>.
- Chatterton, Paul & Goddard, John (2000). The Response of Higher Education Institutions to Regionals Needs. *European Journal of Education*. 35: 4, 475–496.
- Dzisah, James & Henry Etzkowitz (2008). Triple Helix Circulation: The Heart of Innovation and Development. *International Journal of Technology Management and Sustainable Development* 7: 2, 101–115.
- Eskola, Jari & Juha Suoranta (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Etzkowitz, Henry & Loet Leydesdorff (2000). The Dynamics of Innovation: From National Systems and "Mode 2" To a Triple Helix of University-Industry-Government Relations. *Research Policy* 29, 109–123.
- Etzkowitz, Henry & Jose de Mello (2003). The Rise of a Triple Helix Culture: Innovation in Brazilian Economic and Social Development. *International Journal of Technology Management & Sustainable Development* 2: 3, 159–171.
- Hirsjärvi, Sirkka & Helena Hurme (2001). *Tutkimushaastattelu –Teemahaastattelun Teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Juppo, Virpi (2011). *Muutoksen johtaminen suomalaisessa yliopistouudistuksessa rehtoreiden näkökulmasta*. Acta Wasaensia 235. Julkisjohtaminen 15. Vaasa: Vaasan yliopisto.

- Järvinen, Annikki & Pertti Järvinen (2011). Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opin-
pajan kirja.
- Keski-Pohjanmaan liitto (2014). Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia. Saatavissa
27.10.2019: [http://www.keski-pohjanmaa.fi/Data/Upload/d42c4e79-9ce8-4907-ae2e-ec2c20e170a7_KP-%20maakuntastrategia%202030%20\(ID%202359\).pdf](http://www.keski-pohjanmaa.fi/Data/Upload/d42c4e79-9ce8-4907-ae2e-ec2c20e170a7_KP-%20maakuntastrategia%202030%20(ID%202359).pdf).
- Kivinen, Paula (2006). Yhteiskunnallinen palvelutehtävä Jyväskylän yliopistossa. Chy-
denius-instituutti – Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Kokkola: Jyväskylän
yliopisto.
- Kokkolan kaupunki (2019). Kokkola-tietoa. Saatavissa: https://www.kokkola.fi/kokkola_tietoa/fi_FI/etusivu/.
- Kokkolan yliopistokeskus (2017). Kokkolan yliopistokeskus vuosikirja 2017-2018. Saa-
tavissa 27.10.2019: https://issuu.com/universityofjyvaskyla/docs/yliopistokeskus_vuosikirja_2017.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (2018). Yliopistokeskukset Suomessa. Saatavissa
27.10.2019: <https://www.chydenius.fi/fi/yliopistokeskus/yhteisty-ja-palvelut/yliopistokeskukset-suomessa>.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (2019). Strategia 2015-2020. Saatavissa:
<https://www.chydenius.fi/fi/yliopistokeskus/kuvat-ja-tiedostot/kokkolan-yliopistokeskus-chydeniuksen-strategia-2015-2020>.
- Korkeakouluneuvoston arviointiraportti (2013). Saatavissa 27.10.2019.
https://karvi.fi/app/uploads/2014/09/KKA_0813.pdf.
- Kosonen, Kati-Jasmin (2006). Linking less-favoured Finnish regions to the knowledge
economy through university filial centres. *Regional Development in the Know-
ledge Economy*, 160–182. Philip Cooke & Andrea Piccaluga. Routledge: London.
- Kylmä, Jari & Juvakka, Taru (2007): Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima
Oy.

- Leydesdorff, Loet & Girma Zawdie (2010). The Triple Helix Perspective of Innovation Systems. *Technology Analysis & Strategic Management* 22: 7, 789–804.
- Leydesdorff, Loet (2012). The Triple Helix, Quadruple Helix, ..., and an N-tuple of Helices: Explanatory Models for Analyzing the Knowledge-based Economy? *Journal of Knowledge Economics* 3: 1, 25–35.
- Material week (2019). Saatavissa 27.10.2019: <https://materialweek.fi>.
- Maillat, Denis (1998). Innovative milieux and new generations or regional policies, *Entrepreneurship & Regional Development*, 1998, vol. 10, issue 1, 1-16.
- Mikkonen, Kauko (1997). Aluetutkimuksen menetelmät. Vaasan Yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 30. Maantiede 2. Vaasa: Vaasan Yliopiston julkaisuja.
- Mäenpää, Antti (2014). Älykkään erikoistumisen mittaaminen. Pro gradu -tutkielma, Vaasan yliopisto.
- Mäenpää, Olli (2009). Yliopistolaki. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Määttä, Juhani (2010). Hybridio rganisaatioiden ja niiden konsernijohtamisen muotoutuminen. Tutkimus Jyväskylän, Oulun, Tampereen ja Turun hierarkkisten ja markkinasuuntautuneiden toimintatapojen ja konsernijohtamisen muutoksista 1993–2006. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Nieminen M. (2004) Lähtökohtia yliopistojen kolmannen tehtävän tarkastelulle. Teoksessa Kan- kaala K., Kaukonen E., Kutinlahti P., Lemola T., Nieminen M., Välimaa J., Yliopistojen kolmas tehtävä Edita: Helsinki.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017). Yliopistojen rahoitusmalli alkaen 2017. Saatavissa 27.10.2019: https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/korkeakouluille-uusi-rahoitusmalli.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019a). Yliopistot. Saatavissa 27.10.2019: <https://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yliopistokoulutus/yliopistot/?lang=fi>.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019b). Korkeakouluille uusi rahoitusmalli. Saatavissa 27.10.2019: https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/korkeakouluille-uusi-rahoitusmalli.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019c). Yliopistokeskukset, saatavissa 27.10.2019: <https://minedu.fi/yliopistokeskukset>.
- Pirkkalainen, Jaana & Heli Kaatrankoski (2009). Organisaatioiden kehittäminen yhteiskunnallisen työnjaon muutoksessa. Helsinki: Tykes. Saatavissa 26.4.2013: http://www.academia.edu/197883/Organisaatioiden_kehittaminen_yhteiskunnallisen_tyonjaon_muutoksessa.
- Ranta, Tommi (2011). Innovaatioympäristö monenkeskisenä verkostona. Acta Wasaensia 240. Liiketaloustiede, johtaminen ja organisaatiot 99. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Rekilä, Eila (2006). Kenen yliopisto? Acta Wasaensia 159. Hallintotiede 11. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Scott, Peter (1995). The Meanings of Mass Higher Education. Open University Press: The Society for Research Into Higher Education.
- Taskutietoa Kokkolasta 2018. Saatavissa 27.10.2019: https://www.kokkola.fi/kokkola_tietoa/kokkola_lyhyesti/fi_FI/kokkola_lyhyesti/.
- Tirronen, Jarkko (2006). Suomalaisen korkeakoulujärjestelmän ja duaalimallin uudistamisesta: erilaistuva ja yhtenäistynvä korkeakoulutus muutosvoimana. Aikuiskasvatus 26: 2, 153–160.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2009). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Tödtling F & Trippel M (2004). Like Phoenix from the Ashes? The Renewal of Clusters in Old Industrial Areas. Urban Studies 41, 1175-1195.
- Tödtling F & Trippel M (2005). One size fits all? Towards a differentiated regional innovation policy approach. Research Policy 34, 1203-1219.

Uusi Suomi (2014). AMK:t ja yliopistot yhteen? ”Valtavat hyödyt”. Saatavissa 27.10.2019: <http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/71947-amkt-ja-yliopistot-yhteen-valtavat-hyodyt>.

Uusitalo, Hannu (1991). Tiede, tutkimus ja tutkielma: johdatus tutkielman maailmaan. Helsinki: WSOY.

Virtanen, Ilkka (2002). Yliopistojen kolmas tehtävä. Vammala: Kunnallisan kehittämissäätiö.

Zawdie, G. (2010). Knowledge exchange and the Third Mission of universities. Introduction: the Triple Helix and the Third Mission – Schumpeter revisited, s. 151–155 julkaisussa *Industry & Higher Education* Vol. 24, No 3/2010.

LIITTEET

LIITE 1. Teemahaastattelukysymykset

Yhteistyö yleensä

1. Minkälaista yhteistyötä organisaationne tekee yliopistokeskuksen kanssa? (Tutkimus, kehitys, koulutus)
2. Kuinka tärkeää yhteistyö yliopistokeskuksen kanssa on suhteessa muihin korkeakouluihin kansallisesti ja kansainvälisesti?
3. Millä tavoin yhteistyö on muuttunut vuosien aikana vai onko se pysynyt samanaikaisena?
4. Taulukko yhteistyön odotukset ja kokemukset viime vuosina
5. Voisitko lyhyesti kuvailla antamiasi arvoja kokemuksille/odotuksille yliopistokeskukseen liittyen? (taulukon yhteydessä)
6. Hyvän esimerkin piirteet (taulukon yhteydessä)
7. Suurimmat haasteet (taulukon yhteydessä)
8. Miten yhteistyöprosessi on lähtenyt liikkeelle, esimerkiksi projektiin liittyen?
9. Kuinka moni henkilö osallistuu yhteistyöhön organisaatiostanne?
10. Kuinka panostatte yhteistyöhön (rahaa, aikaa, välineitä)?

Yhteistyön vaikutukset

11. Minkälaisia vaikutuksia yhteistyöllä on ollut? Minkälaista hyötyä yhteistyöstä on seurannut? Onko yhteistyö auttanut ongelmien ratkaisemisessa, jäsentämisessä, tuonut uutta tietoa?
12. Onko yliopistokeskus auttanut yhteistyöverkostojen luomisessa?

Tulevaisuus

13. Voisitko kuvailla tulevaisuuden toiveita yhteistyölle yliopistokeskuksen kanssa?
14. Kuinka tärkeänä näet yliopistokeskuksen roolin yhteistyöverkostossanne nyt ja tulevaisuudessa?

LIITE 2. Yhteistyön odotukset ja kokemukset -taulukko

Yhteistyön muoto	Alueellinen yhteistyö	
	Odotukset	Kokemukset
Yhteistyö koulutukseen liittyen (kurssit, vierailevat asiantuntijat, opiskelijaprojektit) <i>Konkreettinen yhteistyö</i>		
Yhteistyö kehittämiseen liittyen (testaus, projektit) <i>Tuotteisiin/palveluihin/tutkimukseen liittyvä yhteistyö</i>		
Yhteistyö tutkimukseen liittyen (analyysit, uudet ratkaisut & käsitteet) <i>Pitkän tähtäimen toimintaan liittyvä yhteistyö</i>		
<p>Arvot/selitys: 10-9 Erittäin korkeat odotukset, 8-7 Korkeat odotukset, 6-5 Keskitason odotukset, 4-3 Matalat odotukset, 2-1 Erittäin matalat odotukset, 0 = Ei odotuksia 10-9 Erittäin hyvät kokemukset, 8-7 Hyvät kokemukset, 6-5 Keskitason kokemukset, 4-3 Huonot kokemukset, 2-1 Erittäin huonot kokemukset, 0 = Ei kokemuksia</p> <p>Yhteistyö viittaa toimintoihin, joissa molemmat osapuolet ovat aidossa vuorovaikutuksessa keskenään. Esimerkiksi pelkkä rahoitus tai tuotteen ostaminen ei ole yhteistyötä, jollei sen ympärillä ole jonkinlaista dialogia (suunnittelua, projektia, jne.)</p> <p>Odotukset = Mitä yhteistyön tulisi olla ideaalitulanteessa/mitä haluaisit sen olevan</p> <p>Kokemukset = yhteistyön taso todellisuudessa</p>		

LIITE 3. Haastattelupyyntö

Hei!

Olen Vaasan yliopiston hallintotieteen opiskelija ja teen pro gradu -tutkielmaani Kokkolan yliopistokeskuksen yhteistyöstä alueen yritysten ja julkisten organisaatioiden kanssa. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää yhteistyötä.

Haluaisin haastatella Sinua yhteistyöstä yliopistokeskuksen kanssa. Haastattelut tekisin mieluiten kasvotusten, esimerkiksi organisaationne tiloissa. Haastattelut nauhoitetaan ja tulokset esitetään anonyymeinä, niin ettei tutkimuksesta voi tunnistaa siihen osallistuneita organisaatioita tai henkilöitä.

Ehdotukseni haastatteluajankohdaksi on seuraavien viikkojen aikana sinulle sopivana ajankohtana. Haastatteluun kuluu aikaa noin 1 tunti.

Jos sinulla on mahdollisuus osallistua haastatteluun, niin ehdottaisitko sinulle sopivaa haastatteluajankohtaa?

Kiitos jo etukäteen ajastasi!

Ystävällisin terveisin,

Linnea Mauno